

**Εκπαιδευτικό υλικό
για τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων**

σχολική χρονιά 2021-2022

«Κρύο – Ζεστό, μια λύση αναζητώ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	3
ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ	4
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	5
1η Παιδαγωγική συνάντηση: «Μια πόλη (χωριό/γειτονιά) για εμάς»	11
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	12
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	12
2η Παιδαγωγική συνάντηση: «Ας μοιραστούμε ένα όραμα»	14
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	15
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	16
3η Παιδαγωγική συνάντηση: «Η πόλη μας (χωριό/γειτονιά) με μια ματιά»	19
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	20
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	21
4η Παιδαγωγική Συνάντηση: «Οι εποχές εναλλάσσονται, ο καιρός αλλάζει, το κλίμα;»	23
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	24
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	25
5η Παιδαγωγική συνάντηση: «Κρύο - ζεστό στην πόλη αναζητώ».....	27
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	28
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	29
6η Παιδαγωγική συνάντηση: «Η πόλη (χωριό/γειτονιά) μας μίλησε. Την ακούσαμε;»	33
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	34
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	35
7η Παιδαγωγική συνάντηση :«Μαζί μπορούμε»	36
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	37
ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	38
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΠΗΓΕΣ:	39
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ.....	41

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Θεματική: «Φροντίζω το περιβάλλον»

Υποθεματική: Κλίμα, κλιματική αλλαγή, Οικολογική συνείδηση, Βιώσιμη ανάπτυξη, Φυσικές καταστροφές.

Τάξη: Νηπιαγωγείο – Γ΄ Δημοτικού και Δ΄ έως Στ΄ Δημοτικού

Μαθησιακές Περιοχές/Γνωστικό Αντικείμενο: Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Μελέτη Περιβάλλοντος,, Προσωπική και Κοινωνική Ζωή, Γλώσσα, Μαθηματικά, Τέχνες ,ΤΠΕ, Φυσική Αγωγή.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: Οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν θεμελιώδεις γνώσεις και να ευαισθητοποιηθούν γύρω από το ζήτημα της Κλιματικής Αλλαγής, να συνδέσουν το θέμα με την καθημερινή τους ζωή, να συνεργαστούν, να ασκηθούν στο να προτείνουν λύσεις να τις αξιολογούν και να αναλάβουν πρωτοβουλίες σχεδιάζοντας και υλοποιώντας κάποια δράση.

Χρόνος υλοποίησης: 13 διδακτικές ώρες,

Σύντομη περιγραφή: Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί γύρω από δύο κεντρικούς θεματικούς άξονες, το κλίμα, τον καιρό και την κλιματική αλλαγή ο ένας και τη σχέση των μαθητών/τριών με το τοπικό και οικείο τους περιβάλλον ο άλλος, με το σκεπτικό ότι, η πόλη, το χωριό, η γειτονιά όπου ζουν αποτελούν ιδανικό πεδίο όπου μπορούν να παρατηρήσουν καθημερινές πρακτικές που συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά στην αντιμετώπιση του ζητήματος/προβλήματος καθώς και τις αλλαγές που μπορεί να επιφέρει στην καθημερινότητά τους η κλιματική αλλαγή. Υλοποιείται σε επτά βιωματικές συναντήσεις - εργαστήρια, δύο εκ των οποίων υλοποιούνται εκτός τάξης. Κάθε εργαστήριο περιλαμβάνει επιμέρους δραστηριότητες καθώς και δραστηριότητα αξιολόγησης, που ολοκληρώνει το «κυρίως μέρος» κάθε παιδαγωγικής «συνάντησης».

Μέθοδος: Οι δραστηριότητες έχουν έντονα ομαδοσυνεργατικό και ανακαλυπτικό χαρακτήρα και ακολουθούν τη μεθοδολογία της «Επίλυσης προβλήματος», βασισμένη στις τις προσεγγίσεις που περιέχονται και στο Νέο ΠΣ «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» (ΥΠΑΙΘ-ΙΕΠ, 2014).

Συντάκτες: Αλεξάνδρα Κοσκολού, Νηπιαγωγός Med, Σοφία Καινούργιου, Δασκάλα, Πρ. Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Β' Αθήνας.

ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

<p>1η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο 1 διδακτική ώρα «Μια πόλη (χωριό/γειτονιά) για εμάς» Παιχνίδι γνωριμίας και επικοινωνίας με τα μέλη της ομάδας.</p>	<p>«Κάτι που μας ενώνει»- Εννοιολογικός χάρτης «Ας γνωριστούμε» - Παιχνίδι σε ζευγάρια Αξιολόγηση</p>
<p>2η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο 2 διδακτικές ώρες «Ας μοιραστούμε ένα όραμα» Δραστηριότητες καλλιέργειας κοινωνικών δεσμεύσεων και διαμόρφωσης ενός κοινού οράματος.</p>	<p>«Το κυνήγι των εποχών» - Παιχνίδι «Το συμβόλαιο της ομάδας» - Ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα «Η πόλη που ονειρεύομαι» - Ζωγραφική, Εργασίες ομάδων Αξιολόγηση</p>
<p>3η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο 2 διδακτικές ώρες «Η πόλη μας (χωριό/γειτονιά) με μια ματιά.» Δραστηριότητες παρατήρησης πεδίου – Αφόρμηση, Παρουσίαση του φαινομένου του θερμοκηπίου.</p>	<p>«Παράθυρο στην πόλη» - Δραστηριότητα παρατήρησης «Φαινόμενο του Θερμοκηπίου, Το ακούμε συχνά... Τι εννοούμε;» - Διαδραστική παρουσίαση power point Αξιολόγηση</p>
<p>4η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο 2 διδακτικές ώρες «Οι εποχές εναλλάσσονται, ο καιρός αλλάζει, το κλίμα;» Δραστηριότητες αποτύπωσης των εναλλακτικών ιδεών, εντοπισμός προβλήματος.</p>	<p>«Ο καιρός στην τέχνη» - Διαδραστική παρουσίαση power point «Κάθε πράγμα, στον καιρό του ή μήπως όχι;» - Αντιστοίχιση/καταγραφή «Ο καιρός σήμερα» - Αποτύπωση ιδεών Αξιολόγηση</p>
<p>5η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο 2 διδακτικές ώρες «Κρύο-ζεστό στην πόλη (χωριό/γειτονιά) αναζητώ» Δραστηριότητα έρευνας στο πεδίο.</p>	<p>«Έτοιμοι; Πάμε!» - Προετοιμασία εξωδιδακτικής δραστηριότητας «Περιβαλλοντικό μονοπάτι» - Δραστηριότητες στο πεδίο Αξιολόγηση</p>
<p>6η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο 2 διδακτικές ώρες «Η πόλη (χωριό/γειτονιά) μας μίλησε. Την ακούσαμε;» Δραστηριότητες σχεδιασμού δράσης.</p>	<p>«Το αποτύπωμα της πόλης μας» - Δημιουργία Συγκεντρωτικού Πίνακα «Ωρα για δράση» - Διατύπωση προτάσεων/διάλογική συζήτηση Αξιολόγηση</p>
<p>7η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο</p>	<p>«Μια δουλειά για τον καθένα» - Σχεδιασμός και</p>

2 διδακτικές ώρες «Μαζί μπορούμε» Υλοποίηση σχεδιασμένων δράσεων, διάχυση, απολογισμός.	Διαμοιρασμός αρμοδιοτήτων «Μαζί μπορούμε!» - Υλοποίηση δράσης Αξιολόγηση
--	--

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Θεματική: «Φροντίζω το περιβάλλον»

Υποθεματική: Κλίμα, κλιματική αλλαγή, Οικολογική συνείδηση, Βιώσιμη ανάπτυξη, Φυσικές καταστροφές.

Το πρόγραμμα «Κρύο – ζεστό μια λύση αναζητώ» έχει σχεδιαστεί γύρω από δύο κεντρικούς θεματικούς άξονες, το κλίμα, τον καιρό και την κλιματική αλλαγή ο ένας και τη σχέση των μαθητών/τριών με το τοπικό και οικείο τους περιβάλλον ο άλλος, με το σκεπτικό ότι, η πόλη, το χωριό, η γειτονιά όπου ζουν αποτελούν ιδανικό πεδίο όπου μπορούν να παρατηρήσουν καθημερινές πρακτικές που συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά στην αντιμετώπιση του ζητήματος/προβλήματος καθώς και τις αλλαγές που μπορεί να επιφέρει στην καθημερινότητά τους η κλιματική αλλαγή.

Το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής συζητείται σήμερα όλο και περισσότερο και η συμβολή των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην ενίσχυση της έντασης του φαινομένου του θερμοκηπίου θεωρείται πλέον δεδομένη. Το Σεπτέμβριο του 2015, η 70η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών εξέδωσε ψήφισμα, υιοθετώντας 17 Στόχους, γνωστούς ως «**Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης**», σε μια προσπάθεια όλες οι χώρες να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στα παγκόσμια προβλήματα, αντιμετωπίζοντας και μέσω της εκπαίδευσης τις σύγχρονες προκλήσεις, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγονται, ο στόχος 13, «Δράση για το Κλίμα», ο στόχος 7, «Φτηνή και Καθαρή Ενέργεια», ο στόχος 11, «Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες» και ο στόχος 15, «Ζωή στη στεριά»

https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=36&Itemid=71

Βασικοί στόχοι των δραστηριοτήτων είναι οι μαθητές/τριες να δημιουργήσουν ομάδες συνεργασίας, να οικοδομήσουν θεμελιώδεις γνώσεις γύρω από το θέμα «Κλίμα, καιρός, κλιματική αλλαγή», να εντοπίσουν το ζήτημα/πρόβλημα και να το συνδέσουν με την καθημερινή τους ζωή στον τόπο που ζουν, να διερευνήσουν κάποια από τα αίτια που το

δημιουργούν, να ασκηθούν στο να προτείνουν λύσεις και να τις αξιολογούν και να αναλάβουν πρωτοβουλίες σχεδιάζοντας και υλοποιώντας κάποια δράση.

Απευθύνεται σε μαθητές/τριες των τάξεων: Νηπιαγωγείο – Γ΄ Δημοτικού και Δ΄ έως Στ΄ Δημοτικού

Στις οδηγίες υλοποίησης αναφέρονται οι απαραίτητες προσαρμογές των δραστηριοτήτων ανά ηλικιακή ομάδα.

Διάρκεια στο τετράμηνο: Το πρόγραμμα προβλέπεται να υλοποιηθεί σε 13 διδακτικές ώρες, μία μονώρη παιδαγωγική συνάντηση και έξι δίωρες. Για την υλοποίηση στο Νηπιαγωγείο θεωρείται ότι οι εκπαιδευτικοί θα σχεδιάσουν το χρόνο και τη διάρκεια των συναντήσεων ανάλογα με τις δυνατότητες και τη διατήρηση του ενδιαφέροντος της ομάδας των νηπίων.

Μεθοδολογία:

Το πρόγραμμα συμπεριλαμβάνει επτά βιωματικές συναντήσεις - εργαστήρια, δύο εκ των οποίων υλοποιούνται εκτός τάξης. Οι δραστηριότητες έχουν έντονα ομαδοσυνεργατικό και ανακαλυπτικό χαρακτήρα και ακολουθούν τη μεθοδολογία της «Επίλυσης προβλήματος», μεθοδολογία που συνάδει με τις προσεγγίσεις που περιέχονται και στο Νέο ΠΣ «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» (ΥΠΑΙΘ-ΙΕΠ, 2014). <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1940>

Περιγραφή:

Το πρόγραμμα ακολουθεί την ακόλουθη δομή:

1η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο: «Μια πόλη (χωριό/γειτονιά) για εμάς» Παιχνίδι γνωριμίας και επικοινωνίας με τα μέλη της ομάδας.

2η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο: «Ας μοιραστούμε ένα όραμα». Δραστηριότητες καλλιέργειας κοινωνικών δεσμέυσεων και διαμόρφωσης ενός κοινού οράματος.

3η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο: «Η πόλη μας (χωριό/γειτονιά) με μια ματιά». Δραστηριότητες παρατήρησης πεδίου – Αφόρμηση, Παρουσίαση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

4η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο: «Οι εποχές εναλλάσσονται, ο καιρός αλλάζει, το κλίμα;» Δραστηριότητες αποτύπωσης των εναλλακτικών ιδεών, εντοπισμός προβλήματος.

5η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο; «Κρύο-ζεστό στην πόλη (χωριό/γειτονιά) αναζητώ». Δραστηριότητα έρευνας στο πεδίο.

6η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο: «Η πόλη (χωριό/γειτονιά) μας μίλησε. Την ακούσαμε;». Δραστηριότητες σχεδιασμού δράσης.

7η Παιδαγωγική συνάντηση/Εργαστήριο: «Μαζί μπορούμε». Υλοποίηση σχεδιασμένων δράσεων, διάχυση, απολογισμός.

Κάθε συνάντηση, είναι σχεδιασμένη ώστε, σε πρώτη φάση να δημιουργείται το κατάλληλο ψυχολογικό κλίμα επικοινωνίας της ομάδας, ανακεφαλαίωσης της αποκτηθείσας γνώσης και δημιουργίας καταστάσεων προβληματισμού ως αφόρμηση για το επόμενο στάδιο, στη δεύτερη φάση να υλοποιούνται δραστηριότητες εντοπισμού και διερεύνησης και σε τρίτη φάση να πραγματοποιούνται διαδικασίες αναστοχασμού και αξιολόγησης.

Στοχευόμενες δεξιότητες

1η Παιδαγωγική συνάντηση: Δεξιότητες επικοινωνίας, ενεργητικής ακρόασης, δημιουργία αισθήματος του «ανήκειν»,

2η Παιδαγωγική συνάντηση: Δεξιότητες συνεργασίας, διατύπωσης στόχων (κοινωνικού συμβολαίου), ανάπτυξη υπευθυνότητας, δέσμευση.

3η: Παιδαγωγική συνάντηση Δεξιότητες παρατήρησης, καταγραφής, έκφρασης και γνωστικές δεξιότητες.

4η Παιδαγωγική συνάντηση: Δεξιότητες χρήσης και αξιοποίησης εργαλείων μάθησης.

5η Παιδαγωγική συνάντηση: Δεξιότητες έρευνας, συλλογής δεδομένων και επεξεργασίας τους.

6η Παιδαγωγική συνάντηση: Δεξιότητες σχεδιασμού, αξιολόγησης δεδομένων, λήψης αποφάσεων.

7η Παιδαγωγική συνάντηση : Οργανωτικές και εκτελεστικές δεξιότητες.

Συνοπτική περιγραφή Δραστηριοτήτων:

Κάθε εργαστήριο περιλαμβάνει επιμέρους δραστηριότητες που υλοποιούνται σε μία ή δύο διδακτικές ώρες καθώς και δραστηριότητα αξιολόγησης, που ολοκληρώνει το «κυρίως μέρος».

«Μια πόλη (χωριό/γειτονιά) για εμάς» (1 διδακτική ώρα)

«Κάτι που μας ενώνει». Εναρκτήρια δραστηριότητα που αποσκοπεί στο να συστηθούν τα μέλη της ομάδας, να επικοινωνήσουν και να αναζητήσουν έναν «κοινό τόπο εμπειριών» και να συνδέσουν τις προσωπικές τους εμπειρίες με την πόλη/γειτονιά τους και τη γενικότερη θεματική «Καιρός, κλίμα».

«Ας γνωριστούμε». Κεντρική δραστηριότητα κατά την οποία τα μέλη της ομάδας θα επικοινωνήσουν σε προσωπικό επίπεδο και θα οικοδομήσουν το θετικό συναισθηματικό

κλίμα της ομάδας. Το κύριο μέρος ολοκληρώνεται με μια δραστηριότητα αναστοχασμού και αξιολόγησης, το αποτέλεσμα της οποίας θα αξιοποιηθεί ως οργανωτής στο 2ο Εργαστήριο.

«Ας μοιραστούμε ένα όραμα» (2 διδακτικές ώρες)

«Το κυνήγι των εποχών». Εναρκτήρια δραστηριότητα. Κινητικό – δρομικό παιχνίδι χωρισμού ομάδων.

«Το συμβόλαιο της ομάδας». Κεντρική δραστηριότητα η οποία αποσκοπεί στο να ενθαρρύνει τις ομάδες να διατυπώσουν ορισμένους κανόνες για την καλύτερη συνεργασία των μελών τους, να συνδεθούν ορίζοντας έναν κοινό σκοπό ως ομάδας συνεργασίας και να διαμορφώσουν ένα κοινό «όραμα». Ολοκληρώνεται με τη σύνθεση των ιδεών/απόψεων κάθε ομάδας στην ολομέλεια, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα μια πρώτη αποτύπωση του ζητήματος/προβλήματος συνδέοντας τη και με τη θεματική του προγράμματος.

«Η πόλη που ονειρεύομαι»: Δραστηριότητα αναστοχασμού.

«Η πόλη μας (χωριό/ γειτονιά) με μια ματιά» (2 διδακτικές ώρες)

«Παράθυρο στην πόλη». Εναρκτήρια δραστηριότητα πεδίου η οποία λαμβάνει χώρα στην αυλή του σχολείου και αποσκοπεί να δραστηριοποιήσει τους/τις μαθητές/τριες προκειμένου να παρατηρήσουν το περιβάλλον γύρω τους, εντοπίζοντας συνηθισμένες πρακτικές χρήσης και της κατανάλωσης ενέργειας στο οικείο περιβάλλον τους.

«Φαινόμενο του Θερμοκηπίου, Το ακούμε συχνά.... Τι εννοούμε;». Κεντρική δραστηριότητα η οποία χωρίζεται χρονικά σε δύο μέρη: Το 1ο μέρος, που εισάγει τους/τις μαθητές/τριες στην έννοια του φαινομένου του θερμοκηπίου και συνδέει το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής με τις πρακτικές παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας αλλά και με την καθημερινή ζωή στον τόπο τους. Το 2ο μέρος αξιοποιείται ώστε να δημιουργηθούν καταστάσεις προβληματισμού που θα οδηγήσουν την ομάδα στη διατύπωση υποθέσεων και εκτιμήσεων. Η αξιολόγηση της δραστηριότητας βασίζεται τόσο στην επεξεργασία των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν στο 1ο μέρος όσο και στην ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων στα φύλλα εργασίας και την διατύπωση σκέψεων και συναισθημάτων.

«Οι εποχές εναλλάσσονται, ο καιρός αλλάζει, το κλίμα;» (2 διδακτικές ώρες)

«Ο καιρός στην τέχνη». Εναρκτήρια δραστηριότητα στην οποία αξιοποιούνται γνωστοί πίνακες ζωγραφικής προκειμένου οι μαθητές/τριες να περιγράψουν καιρικά φαινόμενα και να κάνουν υποθέσεις. Σκοπός είναι να χρησιμοποιήσουν το κατάλληλο λεξιλόγιο και να εντοπίσουν ότι διαφορετικά καιρικά φαινόμενα μπορούν να εκδηλωθούν σε όλες τις εποχές.

«Κάθε πράγμα, στον καιρό του ή μήπως όχι;». Κεντρική δραστηριότητα στην οποία οι μαθητές/τριες ανακαλούν γνώσεις και προσωπικές εμπειρίες προκειμένου να

αντιστοιχίσουν σύμβολα καιρού με τις διάφορες εποχές. Παρουσιάζοντας στην ολομέλεια θα κληθούν να καταλήξουν σε έναν ορισμό για την έννοια «κλίμα».

«Ο καιρός σήμερα...». Ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα αυτή κάθε ομάδα θα ασχοληθεί με ένα καιρικό φαινόμενο και θα το προσεγγίσει από την οπτική μιας προσωπικής εμπειρίας συσχετισμένης με τη ζωή στον τόπο τους. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να εκφράσουν συναισθήματα βασισμένα είτε σε κάποιες παρατηρήσεις είτε σε εμπειρίες αναλογιζόμενοι τις συνέπειες μιας ακραίας εκδήλωσης καιρικών φαινομένων.

«Κρύο- ζεστό στην πόλη (χωριό/ γειτονιά) αναζητώ» (2 διδακτικές ώρες)

Αποτελείται από επιμέρους δραστηριότητες σε παιγνιώδη κυρίως μορφή που λαμβάνουν χώρα στο πεδίο και αποσκοπούν στη συλλογή δεδομένων και στη δημιουργία καταστάσεων προβληματισμού μέσω της επεξεργασίας αυτών.

«Έτοιμοι; Πάμε!». Εναρκτήρια δραστηριότητα -οργανωτής κατά την οποία οι μαθητές/τριες θα ενημερωθούν για τον σκοπό της επίσκεψης και θα διατυπώσουν ορισμένες εκτιμήσεις για το τι θα συναντήσουν εκεί.

«Περιβαλλοντικό μονοπάτι». Κεντρική δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές/τριες θα επισκεφτούν ένα κοντινό χώρο πρασίνου (πάρκο ή χώρο αναψυχής). Δομείται σε πέντε επιμέρους δραστηριότητες, τέσσερις εκ των οποίων λαμβάνουν χώρα στο πεδίο ενώ η πέμπτη είναι δραστηριότητα αναστοχασμού και υλοποιείται στην τάξη.

«Η πόλη (χωριό/ γειτονιά) μας μίλησε. Την ακούσαμε;» (2 διδακτικές ώρες)

«Το αποτύπωμα της πόλης μας». Εναρκτήρια δραστηριότητα η οποία αποσκοπεί στο να αποτυπωθούν οι συνθήκες που επικρατούν στον τόπο που ζουν, να συζητηθούν τα πιθανά αίτια που συντελούν στην ύπαρξη ορισμένων προβλημάτων/ζητημάτων και να προταθούν λύσεις για την επίλυσή τους.

«Ώρα για δράση». Κύρια δραστηριότητα η οποία ολοκληρώνεται σε δύο στάδια. Στην πρώτη φάση, οι μαθητές/τριες εργάζονται σε ομάδες συζητώντας ιδέες για πιθανές παρεμβάσεις και καταλήγοντας σε μια πρόταση που θα εισηγηθούν στην ολομέλεια. Στη δεύτερη φάση, οι προτάσεις θα παρουσιαστούν στην ολομέλεια, θα συζητηθούν και οι μαθητές/τριες θα επιλέξουν μια δράση είτε ακολουθώντας την πρόταση μίας εκ των ομάδων που θα αξιολογήσουν ως επικρατέστερη, είτε συνθέτοντας διαφορετικές προτάσεις σε μία νέα. Η δραστηριότητα θα ολοκληρωθεί με τις ομάδες να αναλαμβάνουν ρόλους για την προετοιμασία και την υλοποίηση της δράσης.

«Μαζί μπορούμε» (2 διδακτικές ώρες)

«Μια δουλειά για τον καθένα». Εναρκτήρια δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές/τριες καλούνται να αναλάβουν σε ομάδες ή και μόνοι (αναλόγως των

απαιτήσεων) την υλοποίηση ενός μέρους του σχεδιασμού και να ορίσουν τα χρονικά όρια ολοκλήρωσης των επιμέρους εργασιών.

«Μαζί μπορούμε!». Κύρια δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές/τριες θα συνθέσουν τις επιμέρους εργασίες τους σε ένα ενιαίο σύνολο, θα πάρουν αποφάσεις για την υλοποίηση και την κοινοποίησή της και θα αποφασίσουν πρωτοβουλίες για τη διάχυσή της στην τοπική κοινωνία. Η αξιολόγηση θα γίνει μέσω της υλοποίησης της δράσης είτε στον παρόντα χρόνο, είτε στην προγραμματισμένη ημερομηνία .

Προσαρμογές για εμποδιζόμενους μαθητές: Είναι πιθανό οι εκπαιδευτικοί να χρειαστεί κατά το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων «Το κυνήγι των εποχών», «Παράθυρο στην πόλη» και «κρύο – ζεστό στην πόλη αναζητώ» να χρειαστεί να πραγματοποιήσουν προσαρμογές στο σχεδιασμό για να συμπεριλάβουν και τα άτομα με κινητικές δυσκολίες.

Επέκταση: Οι δράσεις που θα σχεδιάσουν οι μαθητές/τριες μπορούν να υλοποιηθούν σε άλλο χρόνο, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών. Ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο των μαθητών/τριών οι δράσεις μπορούν να λάβουν τη μορφή μιας «ανοιχτής» σχολικής εκδήλωσης, του εορτασμού μιας παγκόσμιας ημέρας, της παραγωγής ψηφιακού υλικού, μιας ραδιοφωνικής συνέντευξης, μιας συνεργασίας με άλλες τάξεις ή σχολεία κτλ.

Αξιολόγηση; Πραγματοποιείται κατά την ολοκλήρωση κάθε συνάντησης από τους μαθητές/τριες μέσω διαφορετικών δραστηριοτήτων και αφορά τόσο στα μαθησιακά αποτελέσματα όσο και στο βαθμό ικανοποίησής τους από την εξέλιξη κάθε εργαστηρίου.

1η Παιδαγωγική συνάντηση: «Μια πόλη (χωριό/γειτονιά) για εμάς»

Σκοπός: Η καλλιέργεια της επικοινωνίας, η ανακάλυψη της αίσθησης του «ανήκειν», η δημιουργία κλίματος συνεννόησης μεταξύ των συμμετεχόντων, η διαμόρφωση ενός κοινού τύπου ενδιαφερόντων.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α΄ - Γ΄ Δημοτικού*
- Μαθητές/τριες Δ΄ - Στ΄ Δημοτικού

*Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 1 διδακτική ώρα

Υλικά:

- Φωτογραφίες της πόλης/γειτονιάς (κάθε φωτογραφία πρέπει να είναι σε δύο αντίτυπα και πρέπει στο σύνολό τους να είναι τόσες, όσες τα μέλη της ομάδας. Σε περίπτωση μονού αριθμού συμμετεχόντων, μπορεί να υπάρξει φωτογραφία σε τρία αντίτυπα)
- Μουσικά κομμάτια με θέμα τις τέσσερις εποχές
- Υλικό «ΚΑΡΤΕΣ ΕΠΟΧΩΝ» σε μεγάλη διάσταση, τοποθετημένες στο χώρο, μία κάρτα ανά εποχή
- Επιφάνειες καταγραφής (Χαρτί Α3)

Βασικές έννοιες: Συνεργασία, επικοινωνία, σεβασμός, ενεργητική ακρόαση

Στόχοι: Οι μαθητές/τριες....

- Να εκφράσουν την προσωπική τους οπτική για την πόλη/γειτονιά τους.
- Να εντοπίσουν τα κοινά σημεία της δικής τους οπτικής με τις αντιλήψεις, ιδέες, επιθυμίες των άλλων.

- Να μοιραστούν μια προσωπική εμπειρία γύρω από τη ζωή τους στην πόλη με την ομάδα τους.
- Να ασκηθούν στην ενεργητική ακρόαση.

Μεθοδολογικές επιλογές: Καταιγισμός ιδεών. Βιωματικά παιχνίδια για τη γνωριμία και την ενίσχυση των δεσμών ομάδας. Παιχνίδια ενεργητικής ακρόασης. Δραστηριότητες εικαστικής αποτύπωσης. Δημιουργία χάρτη εννοιών. Αναστοχασμός/αξιολόγηση

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κριτήρια σχεδιασμού:

Ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων έγινε με κριτήριο τη σημασία που αποδίδεται στην άμεση εμπλοκή και επικοινωνία των μελών της ομάδας μεταξύ τους. Η κατάθεση μιας προσωπικής εμπειρίας, η αναζήτηση κοινών εμπειριών και ενός κοινού πλαισίου αναφοράς, η ανταλλαγή της πληροφορίας, όλα αυτά ενισχύουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες, δημιουργούν κίνητρα στους συμμετέχοντες καλλιεργώντας την αίσθηση του «ανήκειν», τροφοδοτούν την εμπιστοσύνη και ενδυναμώνουν τη διάθεση να συνεργαστούν για έναν «κοινό σκοπό». Επιπλέον, η εργασία σε ζευγάρια προετοιμάζει το κλίμα για την ένταξη σε ομάδες και την υλοποίηση στο μέλλον δραστηριοτήτων ομαδοσυνεργατικού χαρακτήρα.

Εναρκτήρια δραστηριότητα: «Κάτι που μας ενώνει»

Η δραστηριότητα αυτή αποσκοπεί στο να συστηθούν τα μέλη της ομάδας, να επικοινωνήσουν και να αναζητήσουν έναν «κοινό τόπο εμπειριών» και να συνδέσουν τις προσωπικές τους εμπειρίες με την πόλη/γειτονιά τους και τη γενικότερη θεματική «Καιρός, κλίμα».

Κεντρική δραστηριότητα:

«Ας γνωριστούμε» Οι δραστηριότητες που ακολουθούν δίνουν την ευκαιρία στα μέλη της ομάδας να επικοινωνήσουν σε προσωπικό επίπεδο και να οικοδομήσουν το θετικό συναισθηματικό κλίμα της ομάδας. Το κύριο μέρος ολοκληρώνεται με μια δραστηριότητα αναστοχασμού και αξιολόγησης, το αποτέλεσμα της οποίας θα αξιοποιηθεί ως οργανωτής στο 2ο Εργαστήριο.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Κάτι που μας ενώνει»

Τα μέλη της ομάδας κάθονται σε κυκλική διάταξη. Ο/Η εκπαιδευτικός/εμπυχωτής παρακινεί τους συμμετέχοντες να εκφράσουν προφορικά κάποια κοινά στοιχεία που

πιστεύουν ότι μοιράζονται (ίδιο σχολείο/τάξη, αγαπημένη δραστηριότητα, τραγούδι, κοινός τόπος διαμονής). Οι απαντήσεις καταγράφονται ως χάρτης εννοιών με τίτλο «Κάτι που μας ενώνει» και τοποθετούνται στο κέντρο του κύκλου, σε κοινή θέα. Προτείνεται στα μέλη της ομάδας να συμπληρώσουν, αν θέλουν κάτι στο χάρτη. Ενημερώνονται ότι αυτό θα μπορούν να το κάνουν και μετά την ολοκλήρωση και των υπόλοιπων δραστηριοτήτων.

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με την πρόσκληση προς την ομάδα να επιλέξουν κάποια φωτογραφία (από το φωτογραφικό υλικό της πόλης/γειτονιάς) και να χωριστούν σε ζευγάρια, εντοπίζοντας το άτομο που έχει την ίδια φωτογραφία.

«Ας γνωριστούμε»

Πραγματοποιείται αναδιάταξη του «κύκλου» προκειμένου τα ζευγάρια να καθίσουν σε διπλανές θέσεις. Αρχικά, ζητείται από τα μέλη να συνομιλήσουν για λίγα λεπτά με το ζευγάρι τους, παρουσιάζοντας εν συντομία τον εαυτό τους και εξηγώντας ο ένας στον άλλο για ποιο λόγο επέλεξαν τη συγκεκριμένη φωτογραφία, αν τους συνδέει κάτι με το συγκεκριμένο σημείο της πόλης/γειτονιάς, αν είχαν κάποιο άλλο κριτήριο (αισθητικό, τυχαία επιλογή) και πως τους φαίνεται το σημείο που απεικονίζεται. Στη συνέχεια, τα ζευγάρια παρουσιάζουν τη φωτογραφία στην ολομέλεια με τρόπο ώστε, το ένα μέλος να εκφράσει όσα του είπε και άκουσε από το άλλο, παρουσιάζοντας συγχρόνως και το ταίρι του.

Στην επόμενη φάση, η ομάδα ενημερώνεται ότι θα πραγματοποιηθούν τέσσερις σύντομες μουσικές ακροάσεις με θέμα τις τέσσερις εποχές, στη διάρκεια των οποίων θα μπορούν να κινούνται ελεύθερα στο χώρο. Μόλις ολοκληρώνεται όμως η ακρόαση κάθε μουσικού κομματιού θα καλούνται να συγκεντρωθούν κοντά στην κάρτα που ταιριάζει, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους, με την εποχή που εξέφραζε το μουσικό κομμάτι.

Οι συμμετέχοντες επιστρέφουν στη θέση τους και ενθαρρύνονται να μοιραστούν με την ομάδα μια προσωπική ανάμνηση από τη ζωή τους στην πόλη/γειτονιά τους, συνδέοντάς την με κάποια εποχή. Μπορεί να είναι ένα γεγονός, ένα συναίσθημα, μια μυρωδιά, μια αλλαγή στην πόλη/γειτονιά ή στις συνήθειές τους, μια σκέψη κτλ. Στο τέλος, προσκαλούνται να αποτυπώσουν με ζωγραφική ή με μια λέξη κλειδί το συναίσθημά τους από την ανάμνηση αυτή στην «κάρτα» της εποχής στην οποία αναφέρθηκαν (πιθανώς, στα μικρότερα παιδιά να χρειαστεί η διευκόλυνση από τον/την εμψυχωτή/τρια).

Κλείσιμο συνάντησης:

Σε μια νέα επιφάνεια καταγραφής τοποθετείται ως κεντρική έννοια η λέξη «Πόλη» ή «Γειτονιά» και ως δευτερεύουσες έννοιες οι λέξεις «Άνοιξη», «Καλοκαίρι», «Φθινόπωρο», «Χειμώνας». Τα μέλη καλούνται να εκφράσουν και να καταγράψουν γύρω από αυτές ένα συναίσθημα που ένοιωσαν για το μέρος που ζουν ή μια ιδέα που τους δημιουργήθηκε

σχετικά, ακούγοντας τις αφηγήσεις. Δημιουργείται έτσι ένας «χάρτης» των εποχών στην πόλη/γειτονιά που αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο βιώνονται αυτές από τους ίδιους τους μαθητές/τριες (Παράδειγμα: Στην πόλη/γειτονιά μας τον Χειμώνα... έχει δέντρα με πεσμένα φύλλα/είναι όμορφη τα Χριστούγεννα/μυρίζει ξύλα που καίγονται/είναι ωραία όταν χιονίζει... ή Στην πόλη/γειτονιά μας την Άνοιξη... έχει πολλά λουλούδια/έχει πολύ κόσμο που κάνει βόλτα/γεμίζει με παιδιά στην παιδική χαρά/είναι όμορφη/έχει (δεν έχει) πολλά μέρη για να πάμε με τους φίλους μας... κοκ).

Στη συνέχεια ακολουθεί η αξιολόγηση, με τη βοήθεια κάποιων **ενδεικτικών ερωτήσεων** όπως,

- ✓ Τι σου έκανε εντύπωση από το εργαστήριο;
- ✓ Τι θα ήθελες να επαναληφθεί
- ✓ Τι θα ήθελες να γίνει κάπως αλλιώς;
- ✓ Πόσο πολύ νομίζεις ότι ταιριάζουν οι σκέψεις σου και αυτά που ένοιωσες με τις σκέψεις και τα συναισθήματα των άλλων;
- ✓ Θα ήθελες να συμπληρώσεις κάτι στην επιφάνεια εργασίας «Κάτι που μας ενώνει»; Μπορείς να το κάνεις τώρα.

2η Παιδαγωγική συνάντηση: «Ας μοιραστούμε ένα όραμα»

Σκοπός: Οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι σε μικρότερες ομάδες, να δημιουργήσουν ένα πρωτόκολλο συνεργασίας, να συνθέσουν μια ιδεατή εικόνα για τον τόπο που επιθυμούν να ζουν και να διαμορφώσουν έναν κοινό στόχο.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α' - Γ' Δημοτικού*
- Μαθητές/τριες Δ' - Στ' Δημοτικού

* Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Υλικά:

- Φωτογραφικό υλικό από την πόλη ή χωριό/γειτονιά, στις τέσσερις εποχές (οι εικόνες θα πρέπει να είναι τόσες όσες οι μαθητές/τριες της τάξης και μοιρασμένες ανά εποχή, όσα τα μέλη κάθε ομάδας που θα δημιουργηθεί). Εναλλακτικά, μπορεί να είναι απεικονίσεις των τεσσάρων εποχών, διαμοιρασμένες με τον ίδιο τρόπο.
- Μουσική
- Επιφάνειες εργασίας (1/ομάδα)
- Σελίδες λευκού χαρτιού (A3) (μικρότερα παιδιά) ή έντυπα καταγραφής «ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ» (προαιρετικά, για τα μεγαλύτερα παιδιά)
- Τέσσερα χαρτόνια διαφορετικού χρώματος
- Υλικά ζωγραφικής
- Μέσα καταγραφής (για ηχητική ή για κειμενική καταγραφή)

Βασικές έννοιες: Συνεργασία, επικοινωνία, σχεδιασμός, διατύπωση κοινών στόχων.

Στόχοι:

Οι μαθητές/τριες...

- Να διαμορφώσουν ομάδες συν-εργασίας.
- Να ορίσουν τουλάχιστον 2-3 κανόνες ανά ομάδα, που θα διέπουν τη συνεργασία τους.
- Να διατυπώσουν 1-3 κοινούς στόχους ανά ομάδα.
- Να εστιάσουν στο θέμα «Καιρός/κλίμα» και να το συνδέσουν με την καθημερινή τους ζωή.

Μεθοδολογικές επιλογές:

Κινητικό παιχνίδι για χωρισμό ομάδων, διαλογική συζήτηση, καταγραφές, αποτύπωση με εικαστικά ή λογοτεχνικά μέσα, δραστηριότητες αναστοχασμού και δημιουργία συγκεντρωτικού πίνακα, αξιολόγηση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κριτήρια Επιλογής: Ο χωρισμός μιας μεγαλύτερης ομάδας εργασίας σε μικρότερες ομάδες αποτελεί το πρώτο βήμα για την υλοποίηση δραστηριοτήτων σε ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο. Ένας χωρισμός που εμπεριέχει σε κάποιον βαθμό τον παράγοντα «τύχη» προστατεύει ορισμένα μέλη από τα αρνητικά συναισθήματα που μπορεί να προκαλέσει ο πιθανός αποκλεισμός τους κατά τη διάρκεια μιας διαδικασίας επιλογής και συμβάλλει ώστε να υπάρχει ένας βαθμός μεγαλύτερης ποικιλομορφίας στις ομάδες. Η δημιουργία «συμβολαίου» συμβάλλει στην ανάληψη ατομικής ευθύνης ενώ η αυτοδέσμευση τόσο

στους κανόνες όσο και στους στόχους της ομάδας θεωρείται ότι αποτελεί μια καλή πρακτική ενίσχυσης της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των μελών της, καθώς βασίζεται στην ελεύθερη βούλησή τους.

1η διδακτική ώρα):

Εναρκτήρια δραστηριότητα: «Το κυνήγι των εποχών»

Η εναρκτήρια δραστηριότητα είναι ένα παιχνίδι χωρισμού ομάδων. Ιδανικά, χρειάζεται να δημιουργηθούν τέσσερις ισοδύναμες ομάδες με μονό αριθμό μελών. Ανάλογα όμως με το πλήθος των μαθητών/τριών, οι ομάδες μπορούν να αποτελούνται και από ζυγό αριθμό.

Κεντρική δραστηριότητα: «Το συμβόλαιο της ομάδας»

Η δραστηριότητα αυτή, αποσκοπεί στο να ενθαρρύνει τις ομάδες να διατυπώσουν ορισμένους κανόνες για την καλύτερη συνεργασία των μελών τους, να συνδεθούν ορίζοντας έναν κοινό σκοπό ως ομάδες συνεργασίας και να διαμορφώσουν ένα κοινό «όραμα». Ολοκληρώνεται με τη σύνθεση των ιδεών/απόψεων κάθε ομάδας στην ολομέλεια. Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί ώστε να οδηγήσουν τις επιμέρους εργασίες σε σύνδεση με τη θεματική του προγράμματος και μια πρώτη αποτύπωση του ζητήματος/προβλήματος με το οποίο θα ασχοληθούν στις επόμενες συναντήσεις.

(2η διδακτική ώρα):

Ανάθεση της πρώτης ομαδικής εργασίας «Η πόλη που ονειρεύομαι»

Πρόκειται για μια ομαδική εργασία που θα οδηγήσει τις ομάδες σε διαδικασίες αναστοχασμού. Ακολουθεί η αξιολόγηση με τη μορφή ομαδικής συζήτησης.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Το κυνήγι των εποχών»

Οι μαθητές/τριες συγκεντρώνονται σε ολομέλεια και κάθονται σε κυκλική διάταξη. Αρχικά, γίνεται σύνδεση με την προηγούμενη συνάντηση καθώς ο/η εκπαιδευτικός – εμπυχωτής παρουσιάζει σύντομα τον «χάρτη» των εποχών που είχαν δημιουργήσει στην προηγούμενη ολομέλεια και επαναφέρει στη μνήμη τους τις καταγραφές τους. Στη συνέχεια, ενημερώνει τα μέλη ότι θα χωριστούν σε ομάδες εργασίας, παίζοντας ένα παιχνίδι.

Στερεώνει με κολλητική ταινία στην πλάτη κάθε μαθητή/τριας μία από τις φωτογραφίες (εικόνες) που έχει προετοιμάσει και τους καλεί, με τη συνοδεία ενός ευχάριστου μουσικού κομματιού να κινηθούν στο χώρο, προσπαθώντας να ξεκολλήσουν από την πλάτη κάποιου/ας συμμαθητή/τριας τους την φωτογραφία, προσπαθώντας παράλληλα να προστατέψουν τη δική τους. Επιτρέπεται να ξεκολλήσουν μόνο μία φωτογραφία.

Η δραστηριότητα διακόπτεται για λίγο μετά το 2ο λεπτό και γίνεται έλεγχος του αποτελέσματος. Όσα παιδιά έχουν καταφέρει να πάρουν μία εικόνα στα χέρια τους και δεν έχουν πλέον φωτογραφία κολλημένη στην πλάτη τους, βγαίνουν από το παιχνίδι. Συνεχίζουν όσοι δεν έχουν πάρει κάποια εικόνα ή έχουν ακόμα την εικόνα στην πλάτη τους. Η διαδικασία της διακοπής επαναλαμβάνεται αν χρειαστεί και ένα λεπτό αργότερα. Το παιχνίδι ολοκληρώνεται, όταν όλοι θα έχουν καταφέρει να πάρουν μια φωτογραφία. Ανάλογα με τη φωτογραφία που έχουν στα χέρια τους μόλις το παιχνίδι ολοκληρωθεί, σχηματίζουν ομάδες.

«Το συμβόλαιο της ομάδας»

Τα παιδιά που αποτελούν τα μέλη καθεμιάς από τις τέσσερις ομάδες συγκεντρώνονται σε κάποιο σημείο του χώρου και παραλαμβάνουν τα υλικά τους (χαρτί ή έντυπα καταγραφής υλικά/μέσα καταγραφής, υλικά ζωγραφικής) και τους ζητείται:

1. Να συναποφασίσουν το όνομα της ομάδας τους, χρησιμοποιώντας σε αυτό και το όνομα της εποχής βάση της οποίας δημιουργήθηκε η ομάδα.
2. Να σκεφτούν ένα σήμα-σύμβολο για την ομάδα τους και να το σχεδιάσουν/ζωγραφίσουν στο χαρτί.
3. Να καταγράψουν το όνομά τους στο χαρτί της ομάδας και πιθανώς κυρίως στις ομάδες των μεγαλύτερων μαθητών/τριών, κάποια πληροφορία που τους αφορά, ως αποτέλεσμα της πιο πάνω συζήτησης (πχ Μαρία: Επιθυμεί να ζωγραφίζει. Προτιμάει να μην της ζητάνε να τρέχει γρήγορα).
4. Να συζητήσουν τι θα ήθελαν να καταφέρουν ως ομάδα (πχ «Να είμαστε ευγενικοί και να μην μαλώνουμε» ή «Να ολοκληρώνουμε τις εργασίες μας» ή «Να βοηθάμε ο ένας τον άλλο», κτλ) και να το καταγράψουν (έως τρεις προτάσεις).
5. Να σκεφτούν με ποιους τρόπους θα πετύχουν το στόχο τους και να τους καταγράψουν (για τα μικρότερα παιδιά, έως τέσσερις σύντομες προτάσεις).
6. Το χαρτί με τις καταγραφές υπογράφεται από τα μέλη της ομάδας και αποτελεί το «Συμβόλαιο της ομάδας». Παρουσιάζεται στην ολομέλεια και αναρτάται σε σημείο όπου οι ομάδες θα έχουν εύκολη πρόσβαση.

Σημείωση:

- Είναι πιθανό, από τις πρώτες ήδη οδηγίες (1,2) η ομάδα να αντιμετωπίζει κάποια δυσκολία στη λήψη των πιο πάνω αποφάσεων, οπότε και τους προτείνεται να ορίσουν μερικούς (2-3) κανόνες για την επίλυση τέτοιων ζητημάτων. τα μέλη της ομάδας μπορούν να βοηθηθούν με ερωτήσεις του τύπου: «Θα θέλατε να ακούτε πρώτα όλες τις απόψεις και ύστερα να ψηφίζετε;», «Θα θέλατε να ορίζετε κάθε φορά κάποιον επικεφαλής που θα παίρνει την τελική απόφαση, αφού ακούσει όλες τις ιδέες;», «Θα θέλατε να ακούτε πρώτα όλες τις ιδέες και στη συνέχεια να σκεφτείτε κάτι άλλο

συνδυάζοντάς τες;», «Μήπως θα μπορούσατε να συζητήσετε σε τι θεωρεί ο/η καθένας/μια τον εαυτό του/της πιο ικανό/η ώστε να αναλαμβάνει την εργασία που του/της ταιριάζει περισσότερο;», «Μπορείτε να ενημερώσετε την ομάδα σας για κάτι που δεν σας αρέσει να κάνετε ή να γίνεται από τα άλλα παιδιά;» κτλ.

- Οι καταγραφές, μπορούν να γίνουν με σύντομα κείμενα ή με ηχογράφιση/συνέντευξη που θα πραγματοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός – εμπυχωτής και θα αποδελτιώσει αργότερα. Μπορεί να βοηθήσει τα μικρότερα παιδιά, ενθαρρύνοντάς τα να διατυπώσουν ιδέες για το πώς θα παίρνουν αποφάσεις σχετικά με το διαμοιρασμό της εργασίας, τι θα κάνουν αν διαφωνούν κτλ.

«Η πόλη που ονειρεύομαι»

Τα παιδιά καλούνται χωρισμένα στις ομάδες τους να αποτυπώσουν με κάποιον τρόπο (εικαστικά, δημιουργία πεζού κειμένου, δημιουργία ποιήματος) την ιδανική πόλη, όπως την ονειρεύονται ή την φαντάζονται σε κάποια εποχή του χρόνου, όποια επιθυμούν. Στη συνέχεια, παρουσιάζουν το έργο τους στην ολομέλεια, εξηγώντας για ποιο λόγο διάλεξαν τη συγκεκριμένη εποχή.

Κλείσιμο συνάντησης:

Τα έργα των ομάδων συγκεντρώνονται και ακολουθεί στην ολομέλεια συζήτηση αναστοχασμού βασισμένη στις πιο κάτω **ενδεικτικές ερωτήσεις**:

- ✓ *Εκπροσωπήθηκαν όλες οι εποχές στα έργα σας;*
- ✓ *Αν όχι, για ποιο λόγο πιστεύετε ότι λείπει (αναφέρεται η εποχή ή οι εποχές που δεν συμπεριλήφθηκαν)*
- ✓ *Τι σας αρέσει (αναφέρονται οι εποχές που συμπεριλήφθηκαν)*
- ✓ *Υπάρχει κάποιος που δεν συμφωνεί με όσα ακούστηκαν και γιατί;*
- ✓ *Πως θα μπορούσαμε να περιγράψουμε όλοι μαζί την πόλη των ονείρων μας σε κάθε εποχή;*
- ✓ *Τι θα θέλατε να συμβαίνει στην πόλη (χωριό)/γειτονιά σε κάθε εποχή και τι όχι;*

Οι απαντήσεις των τελευταίων ερωτήσεων καταγράφονται από τον/την εκπαιδευτικό-εμπυχωτή σε τέσσερα διαφορετικού χρώματος χαρτόνια, ένα για κάθε εποχή, χωρισμένα στη μέση. Στη μία στήλη θα καταγραφούν όσα θα ήθελαν να συμβούν στην πόλη τους την συγκεκριμένη εποχή και στην άλλη όσα δεν επιθυμούν να συμβαίνουν. Τα χαρτόνια φυλάσσονται, για να αξιοποιηθούν στην επόμενη συνάντηση. Ακολουθεί αξιολόγηση με την πρόσκληση του/της εκπαιδευτικού-εμπυχωτή να αναφέρουν μια λέξη που τους έρχεται στο μυαλό αναστοχαζόμενοι τη συνάντηση.

3η Παιδαγωγική συνάντηση: «Η πόλη μας (χωριό/γειτονιά) με μια ματιά»

Σκοπός: Οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι σε μικρότερες ομάδες, να εντοπίσουν ορισμένες δραστηριότητες από την καθημερινή ζωή στον τόπο που ζουν οι οποίες συνδέονται με την κατανάλωση ενέργειας και μπορούν να συνδεθούν με την αύξηση της έντασης του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α' - Γ' Δημοτικού*
- Μαθητές/τριες Δ' - Στ' Δημοτικού

* Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Υλικά:

- Κατασκευή παράθυρο. Εναλλακτικά, φωτογραφίες από την πόλη/χωριό γειτονιά ή σύνδεση μέσω google maps.
- Φύλλο εργασίας «ΠΑΡΑΤΗΡΩ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΟΥ» (1/ομάδα)
- Φύλλο εργασίας «ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΠΟΥ... ΚΙΝΕΙΤΑΙ» (1/ομάδα)
- Παρουσίαση «ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ
- Χάρτης της περιοχής
- Επιφάνειες εργασίας (1/ομάδα)
- Υλικά ζωγραφικής

Βασικές έννοιες: Ενέργεια, φαινόμενο θερμοκηπίου

Στόχοι:

Οι μαθητές/τριες...

- Να προσεγγίσουν ορισμένες βασικές γνώσεις γύρω από το «Φαινόμενο του θερμοκηπίου».
- Να παρατηρήσουν όψεις της πόλης τους.
- Να εντοπίσουν σημεία ενδιαφέροντος σχετικά με τη χρήση και την κατανάλωση ενέργειας και να καταγράψουν.
- Να κάνουν υποθέσεις και εκτιμήσεις
- Να αξιολογήσουν εμπειρικά την ενεργειακή ταυτότητα της περιοχής τους.

Μεθοδολογικές επιλογές:

Παρατήρηση στο πεδίο, καταγραφή, δημιουργία καταστάσεων προβληματισμού, διατύπωση εναλλακτικών ιδεών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κριτήρια Επιλογής: Η δραστηριότητα αυτή αξιοποιεί ως κοινό σημείο αναφοράς τον τόπο που ζουν καθοδηγώντας το κέντρο ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών στα προσωπικά τους βιώματα και εμπειρίες και συνδέοντας τη γενική θεματική «Κλίμα, Καιρός, Κλιματική αλλαγή» με καταστάσεις προβληματισμού που συνδέονται με την πραγματική τους ζωή έναντι των οποίων θα ενθαρρυνθούν στο μέλλον να αναλάβουν δράση και να αρχίσουν να σκιαγραφούν την ταυτότητα του «ενεργού πολίτη». Πρόκειται για δραστηριότητες εντοπισμού του προβλήματος, που αποτελεί και το πρώτο βήμα της μεθοδολογίας της «Επίλυσης προβλήματος» στην οποία βασίζεται ο γενικότερος σχεδιασμός των εργασιών.

1η διδακτική ώρα:

Εναρκτήρια δραστηριότητα: «Παράθυρο στην πόλη»

Η δραστηριότητα αυτή αποσκοπεί να δραστηριοποιήσει τους/τις μαθητές/τριες προκειμένου να παρατηρήσουν το περιβάλλον γύρω τους εντοπίζοντας συνηθισμένες πρακτικές χρήσης και της κατανάλωσης ενέργειας στο οικείο περιβάλλον τους.

1η και 2η διδακτική ώρα:

Κεντρική δραστηριότητα: «Φαινόμενο του Θερμοκηπίου, Το ακούμε συχνά... Τι εννοούμε;;»

Η δραστηριότητα αυτή χωρίζεται χρονικά σε δύο μέρη, το πρώτο μέρος ολοκληρώνει την 1η διδακτική ώρα και το δεύτερο μέρος εξελίσσεται κατά τη 2η διδακτική ώρα.

Το 1ο μέρος, εισάγει τους/τις μαθητές/τριες στην έννοια του φαινομένου του θερμοκηπίου και συνδέει το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής με τις πρακτικές παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας αλλά και με την καθημερινή ζωή στον τόπο τους.

Το 2ο μέρος αξιοποιείται ώστε να δημιουργηθούν καταστάσεις προβληματισμού που θα οδηγήσουν την ομάδα στη διατύπωση υποθέσεων και εκτιμήσεων. Η αξιολόγηση της δραστηριότητας βασίζεται τόσο στην επεξεργασία των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν στο 1ο μέρος όσο και στην ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων στα φύλλα εργασίας και την διατύπωση σκέψεων και συναισθημάτων.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Παράθυρο στην πόλη»

Για την υλοποίηση της δραστηριότητας θα πρέπει να κατασκευαστεί ένα «παράθυρο» από χαρτόνι (μέγεθος χαρτονιού 50X70 – μέγεθος παραθύρου 30X50). Επιπλέον, οι μαθητές/τριες θα πρέπει να έχουν μαζί τους τα Φύλλα Εργασίας, στα οποία θα εκτελέσουν την οδηγία της πρώτης φάσης. Η δραστηριότητα λαμβάνει χώρα στην αυλή του σχολείου. Εάν αυτό δεν είναι εφικτό τότε θα πρέπει να γίνει χρήση των φωτογραφιών ή κατόπιν σύνδεσης με την εφαρμογή, των google maps. Στην περίπτωση αυτή, κάθε ομάδα θα πρέπει να διαθέτει το δικό της φωτογραφικό υλικό με φωτογραφίες που αποτυπώνουν την όψη κάποιας οδού κοντά στο σχολείο τους ή να περιηγηθούν σε κάποια γειτονική οδό μέσω διαδικτύου.

Οι μαθητές/τριες συγκεντρώνονται στο προαύλιο και μοιράζονται σε τέσσερα διαφορετικά σημεία της περιήφραξης. Σκοπός είναι κάθε ομάδα να παρατηρήσει ένα διαφορετικό σημείο της γειτονιάς που περιβάλλει το σχολικό κτήριο. Ιδανικά, εφόσον υπάρχουν οι προϋποθέσεις, οι ομάδες μπορούν να παρατηρήσουν περιμετρικά του κτηρίου.

Διαδικασία: Δύο παιδιά ανά ομάδα κρατούν όρθιο το «παράθυρο» ενώ τα υπόλοιπα μέλη της συγκεκριμένης ομάδας παρατηρούν τη θέα μέσα από αυτό καταμετρώντας και συμπληρώνοντας το Φύλλο Εργασίας «ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ» (α φάση). Η διαδικασία επαναλαμβάνεται και από τις υπόλοιπες ομάδες, προσέχοντας να «συλλαμβάνουν» στο οπτικό πεδίο του «παραθύρου» τους μια διαφορετική γωνία θέασης.

Μόλις ολοκληρωθεί αυτό το μέρος της δραστηριότητας η παρατήρηση συνεχίζεται με τους/τις μαθητές/τριες να επιλέγουν έναν δρόμο και να καταγράφουν τον αριθμό και το είδος των οχημάτων που τον διασχίζουν, συμπληρώνοντας το δεύτερο Φύλλο Εργασίας «ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΠΟΥ... ΚΙΝΕΙΤΑΙ» (α φάση).

Τέλος, οι ομάδες συγκεντρώνονται σε ολομέλεια και καταγράφουν συνολικά όσα παρατήρησαν (Φύλλο καταγραφής «Η ΠΟΛΗ ΜΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ»).

«Φαινόμενο του Θερμοκηπίου, Το ακούμε συχνά.... Τι εννοούμε;;»

1ο μέρος: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στην τάξη τους και συγκεντρώνονται σε ολομέλεια. Ο/Η εμψυχωτής –εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα: «Φαινόμενο του Θερμοκηπίου, Το ακούμε συχνά.... Τι εννοούμε όμως;» προκαλώντας έναν καταιγισμό ιδεών. Από τις απαντήσεις των μαθητών/τριών δημιουργεί έναν εννοιολογικό χάρτη όπου αποτυπώνονται οι απόψεις, (πρωταρχικές ιδέες) της ομάδας. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση του 1ου μέρους της παρουσίασης «ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ» που ολοκληρώνεται με το ερώτημα προς τα παιδιά να αναλογιστούν τα δικά τους συναισθήματα εάν ήταν υποχρεωμένα να ντυθούν με ζεστά ρούχα μια πολύ ζεστή καλοκαιρινή μέρα.

2ο μέρος: ΛΙΓΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΑΣ ΑΦΟΡΑ;

Στη φάση αυτή ολοκληρώνεται η παρουσίαση του υλικού «ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ» κατά την οποία ο/η εκπαιδευτικός κάνει τις απαραίτητες διακοπές προκαλώντας συζητήσεις σχετικά με τις ερωτήσεις που εμπεριέχονται στην παρουσίαση. Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης, οι μαθητές/τριες καλούνται να αναστοχαστούν. Χωρισμένοι στις υποομάδες τους θα πρέπει να συνεργαστούν προκειμένου, α) να συμπληρώσουν τη β' φάση των φύλλων εργασίας και να τα παρουσιάσουν αργότερα στην ολομέλεια και β) συμβουλευόμενοι τα αρχικά τους σχέδια από τη 2η Συνάντηση να ζωγραφίσουν εκ νέου την «πόλη των ονείρων τους» όπως νομίζουν ότι θα είναι αν δεν μετριαστεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Κλείσιμο συνάντησης:

Οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν τα έργα τους στην ολομέλεια ως «πριν» και «μετά» και τα αναρτήσουν μαζί, εκφράζοντας και κάποιο συναίσθημα. Η δραστηριότητα αυτή έχει και τον χαρακτήρα του αναστοχασμού. Ακολουθεί αξιολόγηση της συνάντησης υποστηριζόμενη από ενδεικτικές ερωτήσεις όπως,

- ✓ Από τις σημερινές δραστηριότητες....
- ✓ Υπάρχει κάτι που σας έκανε εντύπωση;
- ✓ Υπάρχει κάτι που σας δυσκόλεψε;
- ✓ Υπάρχει κάτι που δεν σας άρεσε;
- ✓ Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να το επαναλάβουμε;

4η Παιδαγωγική Συνάντηση: «Οι εποχές εναλλάσσονται, ο καιρός αλλάζει, το κλίμα;»

Σκοπός: Μέσα από καταστάσεις προβληματισμού να γίνει αποσαφήνιση των εννοιών «εποχές», «καιρός», «κλίμα». Να γίνει σύνδεση των πιο πάνω εννοιών με την καθημερινότητα στον τόπο που ζουν.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α' - Γ' Δημοτικού *
- Μαθητές/τριες Δ' - Στ' Δημοτικού

* Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Υλικά:

- Φωτογραφικό υλικό ή διαφάνειες προβολής (PDF ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ) από πίνακες ζωγραφικής, όπου παρουσιάζονται διάφορα καιρικά φαινόμενα
- Υλικό «ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙΡΟΥ»
- Τα χαρτόνια των εποχών από την 2η Συνάντηση
- Φύλλα εργασίας «Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ»
- Επιφάνεια εργασίας
- Υλικά ζωγραφικής
- Υλικό ΠΡΟΣΩΠΑΚΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Βασικές έννοιες: Καιρός, εποχές, κλίμα, κλιματική αλλαγή, ανθρώπινες δραστηριότητες.

Στόχοι:

Οι μαθητές/τριες ...

- Να οικοδομήσουν ένα βασικό λεξιλόγιο αναφοράς στα καιρικά φαινόμενα
- Να διαχωρίσουν τις έννοιες «εποχή» και «καιρός».

- Να δώσουν λειτουργικούς ορισμούς για την έννοια «κλίμα» (μικρότερα παιδιά) ή να ορίσουν τι είναι «κλίμα» (μεγαλύτερα παιδιά).
- Να συνδέσουν τον καιρό και το κλίμα με τη ζωή των ανθρώπων στον τόπο τους.
- Να αποτυπώσουν προσωπικές σκέψεις και εμπειρίες.

Μεθοδολογικές επιλογές:

Καταστάσεις προβληματισμού, καταιγισμός ιδεών, εργασία σε ομάδες.

ΠΕΡΙΓΑΦΗ

Κριτήρια Επιλογής: Έχει παρατηρηθεί ότι τα παιδιά, ιδιαίτερα τα μικρότερης ηλικίας συγγέουν και ταυτίζουν μεταξύ τους τις έννοιες «Καιρός», «Κλίμα» και «Εποχές». Η δραστηριότητα σχεδιάστηκε προκειμένου να δώσει στα παιδιά την ευκαιρία να νοηματοδοτήσουν τα ίδια τις παραπάνω έννοιες και η διαδικασία αυτή να αποτελέσει αφόρμηση για την αποσαφήνιση πιθανών παρανοήσεων. Επιπλέον, με την αξιοποίηση των προσωπικών και συλλογικών εμπειριών και παρατηρήσεων επιδιώκεται η σύνδεση του θέματος με τα δεδομένα της πραγματικής τους ζωής. Με τις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές/τριες εισάγονται στο στάδιο της διερεύνησης του προβλήματος.

(1η διδακτική ώρα)

Εναρκτήρια δραστηριότητα: «Ο καιρός στην τέχνη»

Στη δραστηριότητα αυτή, αξιοποιούνται γνωστοί πίνακες ζωγραφικής προκειμένου οι μαθητές/τριες να περιγράψουν καιρικά φαινόμενα και να κάνουν υποθέσεις για την εποχή που απεικονίζεται στον πίνακα. Σκοπός είναι να χρησιμοποιήσουν το κατάλληλο λεξιλόγιο και να εντοπίσουν ότι διαφορετικά καιρικά φαινόμενα μπορούν να εκδηλωθούν σε όλες τις εποχές.

Κεντρική δραστηριότητα: «Κάθε πράγμα, στον καιρό του ή μήπως όχι;»

Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές/τριες χωρισμένοι σε ομάδες ανακαλούν γνώσεις και προσωπικές εμπειρίες προκειμένου να αντιστοιχίσουν σύμβολα καιρού με τις διάφορες εποχές. Παρουσιάζοντας στην ολομέλεια θα κληθούν να καταλήξουν σε έναν ορισμό για την έννοια «κλίμα».

(2η διδακτική ώρα)

Ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα: «Ο καιρός σήμερα...»

Στη δραστηριότητα αυτή κάθε ομάδα θα ασχοληθεί με ένα καιρικό φαινόμενο και θα το προσεγγίσει από την οπτική μιας προσωπικής εμπειρίας συσχετισμένης με τη ζωή στον τόπο τους. Επιπλέον, ενθαρρύνονται να εκφράσουν συναισθήματα βασισμένα είτε σε κάποιες

παρατηρήσεις είτε σε εμπειρίες αναλογιζόμενα τις συνέπειες μιας ακραίας εκδήλωσης των καιρικών φαινομένων.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Ο καιρός στην τέχνη».

Η ομάδα συγκεντρώνεται σε ολομέλεια και κάθεται σε κυκλική διάταξη. Αρχικά, πραγματοποιείται μια σύντομη ανακεφαλαίωση όσων έλαβαν χώρα στη 2η Συνάντηση και του υλικού που δημιουργήθηκε. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται στην ομάδα τα σύμβολα του καιρού και δίνονται αν χρειάζεται, οι απαραίτητες πληροφορίες. Ακολουθεί η παρουσίαση των έργων ζωγραφικής. Κάθε φορά παρουσιάζεται στην ολομέλεια ένα έργο και ζητείται από τα παιδιά να περιγράψουν τι καιρό κάνει στον πίνακα και πως το καταλαβαίνουν.

Στη συνέχεια, ζητείται να εκτιμήσουν ποια εποχή είναι. Το ζητούμενο στη δραστηριότητα είναι να δημιουργηθεί κάποια αντιπαράθεση απόψεων, καθώς ορισμένα έργα τέχνης μπορεί να παραπέμπουν σε διαφορετικές εποχές. Προσκαλούμε τους μαθητές/τριες να ανακαλέσουν προσωπικές εμπειρίες όπου ένα καιρικό φαινόμενο εκδηλώθηκε σε μια εποχή όπου δεν θεωρείται συνηθισμένο. Για τα μικρότερα παιδιά, μπορεί ο/η εκπαιδευτικός – εμψυχωτής να συμβάλλει, ανακαλώντας κάποια συλλογική εμπειρία από τη σχολική ζωή (πχ Μια πολύ ζεστή χειμωνιάτικη μέρα όπου έπαιξαν στην αυλή, μια ανοιξιιάτικη μέρα που χιόνισε, μια καλοκαιρινή μέρα με χαμηλή θερμοκρασία, κοκ).

«Κάθε πράγμα, στον καιρό του, ή μήπως όχι;»

Τα παιδιά χωρίζονται στις ομάδες τους. Κάθε ομάδα παίρνει ένα χαρτόνι από τις τέσσερις εποχές και τα σύμβολα καιρού. Στη μία όψη του χαρτονιού είναι ήδη καταγραμμένα από τη 2η Συνάντηση όσα επιθυμούν και όσα δεν επιθυμούν να συμβαίνουν στην «Πόλη των ονείρων τους» σε κάθε εποχή. Στην άλλη όψη του χαρτονιού θα πρέπει να τοποθετήσουν, χρησιμοποιώντας περισσότερα εικονίδια ανάλογα με τη συχνότητα εμφάνισης κάθε καιρικού φαινομένου στη συγκεκριμένη εποχή, τα σύμβολα καιρού δημιουργώντας σειρές ή στήλες (ιστογράμματα) με φθίνουσα κατεύθυνση. Αφού τα τοποθετήσουν και τα αξιολογήσουν ως ομάδα, τα κολλούν. Ανάλογα με την ηλικία των παιδιών, μπορούν να δημιουργηθούν κλίμακες του 5 ή του 10.

Τα έργα των ομάδων παρουσιάζονται στην ολομέλεια. Ο/Η εκπαιδευτικός-εμψυχωτής ή οι μαθητές/τριες (ανάλογα με την ηλικία των παιδιών) ανακεφαλαιώνουν «ερμηνεύοντας» τα ιστογράμματα. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με τη δημιουργία ενός εννοιολογικού χάρτη με κεντρική έννοια τη λέξη «κλίμα».

Τίθεται στην ολομέλεια το ερώτημα «Αφού τώρα μάθαμε τι είναι ο καιρός και ποια καιρικά φαινόμενα μπορεί να είναι πιο συνηθισμένα σε κάθε εποχή, μπορούμε να σκεφτούμε τι

σημαίνει η λέξη κλίμα;». Οι απαντήσεις καταγράφονται στον «χάρτη» και συντίθενται (με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού-εμπυχωτή όπου χρειάζεται) σε έναν ορισμό.

«Ο καιρός σήμερα...»

Οι μαθητές/τριες χωρισμένοι στις ομάδες τους παραλαμβάνουν από ένα φύλλο εργασίας «Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ» και ένα λευκό χαρτί για ζωγραφική ή για κειμενική καταγραφή (ανάλογα με τις δυνατότητες και τις επιθυμίες της ομάδας). Κάθε φύλλο εργασίας έχει μια διαφορετική κεντρική πρόταση:

1. «Σήμερα στην πόλη μου (χωριό, γειτονιά) έχει πολύ κρύο»
2. «Σήμερα στην πόλη μου (χωριό, γειτονιά) έχει πολύ ζέστη»
3. «Σήμερα στην πόλη μου (χωριό, γειτονιά) φυσάει δυνατά»
4. «Σήμερα στην πόλη μου (χωριό, γειτονιά) βρέχει δυνατά»

Οι μαθητές/τριες καλούνται να συζητήσουν και να περιγράψουν, α) τι κάνουν οι άνθρωποι μια τέτοια μέρα, β) τι παρατηρούν γύρω τους, γ) κάτι που τους κάνει να χαίρονται, δ) κάτι που τους κάνει να λυπούνται και ε) κάτι που τους κάνει να ανησυχούν. Αποτυπώνουν τις σκέψεις στους στο φύλλο εργασίας.

Σημείωση:

- Για τα μικρότερα παιδιά, προτείνεται η καταγραφή να γίνει με ζωγραφική και σύντομα, αν υπάρχει η δυνατότητα, κείμενα σε διαφορετικές σελίδες για κάθε ερώτηση. Επιπλέον συστήνεται, οι ερωτήσεις α. & β. να απαντηθούν ως μία, καθώς και οι ερωτήσεις δ. & ε..

Κλείσιμο συνάντησης:

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με τις παρουσιάσεις των ομάδων στην ολομέλεια που λειτουργούν και ως αναστοχασμός. κατά τη διάρκεια του οποίου δίνεται σύντομος χρόνος για να εκφράσουν και οι άλλες ομάδες κάποιες σκέψεις γύρω από κάθε καιρικό φαινόμενο. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με την ενθάρρυνση των παιδιών να επιλέξουν ένα προσωπάκι συναισθήματος (βλ. Υποστηρικτικό Υλικό) και να το αιτιολογήσουν.

5η Παιδαγωγική συνάντηση: «Κρύο - ζεστό στην πόλη αναζητώ»

Θέμα: Διερεύνηση στο πεδίο.

Σκοπός:

Οι μαθητές να δραστηριοποιηθούν διερευνώντας στο πεδίο ζητήματα που συνδέονται με τις επιπτώσεις μιας αλλαγής στο κλίμα, να παρατηρήσουν, να κάνουν μετρήσεις και να συλλέξουν στοιχεία που θα επεξεργαστούν στην τάξη.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α' - Γ' Δημοτικού *
- Μαθητές/τριες Δ' - Στ' Δημοτικού

* Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Υλικά:

- Μολύβια
- Υλικά ζωγραφικής
- Χαρτί του μέτρου
- Θερμόμετρο εξωτερικού χώρου
- Μεγεθυντικοί φακοί,
- Χάρακας
- Γάντια μιας χρήσης
- Σπάγκος
- Έντυπο υλικό «ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ – ΘΗΣΑΥΡΟΣ»
- ΚΑΡΤΕΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣΗΣ
- Πίνακες ζωγραφικής
- Δίχρωμη επιφάνεια εργασίας (50 X 70) γκρι κατά τα 2/3 και πράσινο κατά το 1/3

Βασικές έννοιες: Θερμοκρασία, αστικό πράσινο, νερό/λειψυδρία, μικροκλίμα, βιοποικιλότητα

Στόχοι:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες...

- Να παρατηρήσουν στοιχεία της πόλης τους που παραπέμπουν σε προβληματισμούς για τη χρήση και την κατανάλωση ενέργειας.
- Να συγκρίνουν το μικροκλίμα που δημιουργείται σε χώρες αστικού πρασίνου και πως αυτό επηρεάζει τη ζωή των έμβιων όντων αλλά και των κατοίκων της πόλης
- Να αντιληφθούν ότι οι αλλαγές στο κλίμα μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τις εστίες πρασίνου, τα βιοποικιλότητα και την καθημερινή ζωή της πόλης
- Να εντοπίσουν πως οι καθημερινές δραστηριότητες, οι μετακινήσεις συμβάλλουν στην αύξηση της έντασης του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Μεθοδολογικές επιλογές:

Παιγνιώδεις βιωματικές δραστηριότητες ανακάλυψης και παρατήρησης, μετρήσεις και καταγραφές γύρω από τον άξονα «κλίμα» και «κλιματική αλλαγή», βασισμένες στην τεχνική των περιβαλλοντικών μονοπατιών ((Φέρμελη,2007).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κριτήρια Επιλογής: Η δραστηριοποίηση στο πεδίο αποτελεί μια δοκιμασμένη πρακτική στην Εκπαίδευση για την Αειφορία και ενισχύει τον βιωματικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων. Η τεχνική του «Περιβαλλοντικού Μονοπατιού» (Φέρμελη,2007), εξασφαλίζει το συνδυασμό της επίσκεψης στο πεδίο με μαθησιακές δραστηριότητες παιγνιώδους κυρίως χαρακτήρα οι οποίες συμβάλλουν τόσο στην απόλαυση της φύσης όσο και στη διατήρηση του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών. Επιπλέον, μέσω των δραστηριοτήτων οι μαθητές/τιες έχουν την ευκαιρία να κάνουν παρατηρήσεις, συγκρίσεις, υποθέσεις και εκτιμήσεις που σχετίζονται με το στάδιο της «Διερεύνησης» στη μεθοδολογία της «Επίλυσης Προβλήματος».

Εναρκτήρια δραστηριότητα «Έτοιμοι; Πάμε!»:

Πρόκειται για μια δραστηριότητα-οργανωτή κατά την οποία οι μαθητές/τριες θα ενημερωθούν για τον σκοπό της επίσκεψης και θα διατυπώσουν ορισμένες εκτιμήσεις για το τι θα συναντήσουν εκεί.

Κεντρική δραστηριότητα «Περιβαλλοντικό μονοπάτι»:

Οι μαθητές/τριες θα επισκεφτούν ένα κοντινό χώρο πρασίνου (πάρκο ή χώρο αναψυχής). Συστήνεται η δραστηριότητα να λάβει χώρα μια ηλιόλουστη ανοιξιάτικη κατά προτίμηση ή καλοκαιρινή ημέρα προκειμένου, ειδικά στα μικρότερα παιδιά, ορισμένες μετρήσεις να είναι περισσότερο σαφείς. Για κάθε επιμέρους δραστηριότητα αναφέρονται και οι σχετικοί διδακτικοί στόχοι.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Έτοιμοι; Πάμε!»

Πριν την είσοδό της στο πάρκο, η ομάδα συγκεντρώνεται σε ένα κατάλληλο σημείο και τα παιδιά ενημερώνονται για τον σκοπό της εξόδου, να παρατηρήσουν δηλαδή αν και κατά πόσο αλλάζουν οι συνθήκες του περιβάλλοντος εντός του χώρου πρασίνου. Εναλλακτικά, η συγκέντρωση αυτή μπορεί να γίνει στην αυλή του σχολείου. Ζητείται από τα παιδιά να ανακαλέσουν εμπειρίες από επισκέψεις τους σε παρόμοια περιβάλλοντα και να κάνουν εκτιμήσεις για το τι θα συναντήσουν. Γίνεται αναφορά στο χρονοδιάγραμμα της επίσκεψης και μια σύντομη παρουσίαση των δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν. Αν δεν υπάρχει προηγούμενη εμπειρία από εξόδους, συστήνεται να δοθούν και ορισμένες οδηγίες ασφαλείας (δεν απομακρυνόμαστε από την ομάδα μας, δεν αγγίζουμε πεταγμένα αντικείμενα, δεν κόβουμε, σπάμε, χαλάμε, παραμένουμε στα μονοπάτια, κοκ).

«Περιβαλλοντικό μονοπάτι»

Το μονοπάτι ξεκινά στην είσοδο του πάρκου. Στη διαδρομή, υπάρχουν πέντε προεπιλεγμένα από τον/την εκπαιδευτικό σημεία-σταθμοί όπου οι μαθητές/τριες θα ολοκληρώνουν κάποια δραστηριότητα,

Σημείωση:

- Είναι σημαντικό να έχει προηγηθεί μια επίσκεψη του/της εκπαιδευτικού στο πεδίο και να έχουν εντοπιστεί τα ιδανικά σημεία ενδιαφέροντος που θα αποτελέσουν τους σταθμούς και τα κέντρα των δραστηριοτήτων.

1ος Σταθμός: « Το θερμόμετρο της πόλης»

Επιμέρους στόχος: Οι μαθητές και οι μαθήτριες να παρατηρήσουν τις διαφορές στη θερμοκρασία μέσα και έξω από το πάρκο, να συγκρίνουν και να κάνουν εκτιμήσεις, βασισμένες στις παρατηρήσεις τους.

Η δραστηριότητα θα ολοκληρωθεί σε δύο φάσεις:

A. Έξω από το πάρκο

Οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να αγγίξουν διάφορες επιφάνειες που βρίσκονται γύρω τους όπως: τοίχους κτιρίων, πλάκες πεζοδρομίου, μεταλλικές επιφάνειες όπως

κιγκλιδώματα, στάσεις λεωφορείων κ.τ.λ. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας το θερμόμετρο καταγράφουν τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος. Παρατηρούν την ένδειξη του υδραργύρου και σχεδιάζουν με τη βοήθεια του χάρακα σε μια σελίδα ένα μακρόστενο ορθογώνιο παραλληλόγραμμο πλάτους 2 εκ. Χ την ένδειξη σε εκατοστά, το οποίο χρωματίζουν με γκρι χρώμα. Στη συνέχεια, καλούνται να κάνουν υποθέσεις για τη θερμοκρασία που θα συναντήσουν μέσα στο πάρκο.

Β. Μέσα στο πάρκο

Επαναλαμβάνουν την απτική δοκιμασία καθώς και τη μέτρηση θερμοκρασίας. Καταγράφουν τη νέα μέτρηση και σχεδιάζουν στο χαρτί, δίπλα στο αρχικό, ένα αντίστοιχο ορθογώνιο παραλληλόγραμμο με ύψος σε εκατοστά την ένδειξη του θερμομέτρου, το οποίο χρωματίζουν με πράσινο.

Οι μαθητές/τριες απαντούν στις ερωτήσεις:

- Αισθανθήκατε το ίδιο όταν ακουμπήσατε τις επιφάνειες που βρίσκονται μέσα στο πάρκο;
- Πού βρίσκονται οι πιο δροσερές και πού οι πιο ζεστές επιφάνειες;

Οι μαθητές/τριες επιβεβαιώνουν τις αισθητηριακές τους παρατηρήσεις συγκρίνοντας τις μετρήσεις θερμοκρασίας της Α' φάσης με αυτές της Β' φάσης. Διαπιστώνουν ότι το πιο κοντό παραλληλόγραμμο αντιστοιχεί σε χαμηλότερη ένδειξη του θερμομέτρου και συνεπώς η θερμοκρασία που επικρατεί στο πάρκο είναι χαμηλότερη από τη θερμοκρασία έξω από αυτό. Ακόμη και στην περίπτωση που δεν εντοπίζεται σημαντική θερμοκρασιακή διαφορά μπορούν να γίνουν επιπλέον ερωτήσεις όπως:

- Που αισθανόσασταν ότι ο ήλιος σας καίει περισσότερο;
- Που αισθανόσασταν ότι το αεράκι ήταν πιο δροσερό;
- Που αισθανθήκατε το κρύο περισσότερο ή λιγότερο έντονο;

Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές, βοηθούν τον/την εκπαιδευτικό – εμπυχωτή να αναφερθεί σύντομα στην έννοια του «μικροκλίματος», στη διαφορά δηλαδή που εντοπίζεται στην αίσθηση των κλιματικών συνθηκών σε ένα συγκεκριμένο χώρο, σε σύγκριση με το ευρύτερο περιβάλλον.

2ος Σταθμός: Δέντρα « Τα δώρα του δέντρου»

Επιμέρους στόχοι:

Οι μαθητές/τριες...

- Να αντιληφθούν ότι τα δέντρα αποτελούν μικρά οικοσυστήματα των οποίων η ύπαρξη και η διατήρηση επηρεάζεται από τη σταθερότητα του κλίματος
- Να εντοπίσουν τις απειλές στη βιοποικιλότητα από τις κλιματικές αλλαγές

Οι μαθητές/τριες καλούνται να προσεγγίσουν ένα επιλεγμένο δέντρο του πάρκου και χρησιμοποιώντας τους μεγεθυντικούς φακούς να παρατηρήσουν τα φύλλα, το φλοιό, ζώα ή έντομα που βρίσκονται σ' αυτά, παράσιτα φυτά (βρύα, μύκητες, λειχήνες) κ.τ.λ.

Μόλις ολοκληρώσουν τις παρατηρήσεις τους συγκεντρώνονται σε κύκλο όπου παρουσιάζεται η εικόνα ενός δέντρου και τα οφέλη του για τον αστικό ιστό. Το υλικό «ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ – ΘΗΣΑΥΡΟΣ» βασίζεται στο πρότυπο της αφίσας που παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα <https://www.activesustainability.com/> όπου υπάρχει πληροφοριακό υλικό και φωτογραφία <https://www.activesustainability.com/media/44333/benefits-trees-cities.jpg> με στοιχεία του δέντρου και του ρόλου του ως οικοσύστημα αλλά και ως ρυθμιστής του μικροκλίματος στην πόλη.

Με αφορμή την εικόνα, τα παιδιά παίζουν ένα ομαδικό παιχνίδι στην εξέλιξη του οποίου πετώντας ο ένας στον άλλον τον σπάγκο δημιουργούν ένα πλέγμα. Κάθε παίχτης αντιπροσωπεύει κάποιο στοιχείο του δέντρου (κορμός, ρίζες, φύλλα, σκιά, πουλιά, έντομα, καρποί, διοξείδιο του άνθρακα κοκ).

Το άτομο που συντονίζει το παιχνίδι αναφέρει αλλαγές που συμβαίνουν στη φυσιολογία του δέντρου λόγω της κλιματικής αλλαγής. Σε κάθε αναφορά, το παιδί που εκπροσωπεί το στοιχείο που επηρεάζεται αρνητικά αποχωρεί αφήνοντας το πλέγμα, το οποίο σταδιακά αποδομείται. Για παράδειγμα, ο/η συντονιστής/τρια λέει: «Ξηρασία, τα φύλλα κιτρινίζουν» Το/τα παιδιά που εκπροσωπούν στο πλέγμα τα φύλλα, αποχωρούν. Ο/Η συντονιστής/τρια λέει: «Λιγότερα φύλλα, λιγότερο οξυγόνο». Αποχωρούν και τα παιδιά που αντιπροσωπεύουν το οξυγόνο στο πλέγμα. Ο/Η συντονιστής/τρια λέει: «Λιγότερο οξυγόνο, περισσότερη ρύπανση». Αποχωρούν τα παιδιά που εκπροσωπούν στο πλέγμα οργανισμούς που θεωρούν ότι επηρεάζονται από τη ρύπανση, κοκ. Παίζοντας το παιχνίδι η ομάδα μπορεί να συζητά και να εκφράζει ιδέες για το ποια στοιχεία θα αποχωρήσουν ή ακόμα και το πόσα από αυτά, αν αποτελείται από μεγαλύτερα παιδιά. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/τριες διαπιστώνουν διαισθητικά πως η κλιματική αλλαγή μπορεί να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην ισορροπία των οικοσυστημάτων.

3ος Σταθμός: «Το νερό...νεράκι»

Επιμέρους στόχοι:

Οι μαθητές/τριες...

- Να αντιληφθούν τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στη διατάραξη του κύκλου του νερού.
- Να προβληματιστούν ποια επίδραση θα μπορούσε να έχει στη ζωή τους η διατάραξη του κύκλου του νερού.

Σε επιλεγμένο σημείο στο πάρκο που συνδέεται με το νερό (βρύση, σιντριβάνι, ποτιστικό) οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες: την ομάδα της «λειψυδρίας» και την ομάδα της «αφθονίας». Στο έδαφος τοποθετούνται κάρτες με εικόνες που αντιστοιχούν σε ξηρασία και σε αφθονία νερού σχετικά με: τα φυτά, τα ζώα, την αφθονία τροφής, τις πηγές πόσιμου νερού, την ποιότητα νερού, την υδρόβια ζωή, τον δροσισμό της πόλης, την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Οι παίκτες κάθε ομάδας επιλέγουν τις εικόνες που εκτιμούν ότι ταιριάζουν στην ομάδα τους. Συγκεντρώνονται σε ολομέλεια, παρουσιάζουν τις εικόνες που επέλεξαν και τις αιτιολογούν.

4ος Σταθμός: « Ανθρώπινες δραστηριότητες - Πάρκα, καταφύγια δροσιάς»

Επιμέρους στόχοι:

Οι μαθητές/τριες...

- Να αξιολογήσουν τους χώρους πρασίνου σαν καταφύγια δροσιάς, αναψυχής, κοινωνικοποίησης για τους πολίτες της πόλης και ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.
- Να εκφραστούν δημιουργικά μέσω της εικαστικής τέχνης.

Οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι/ες στις ομάδες εργασίας στέκονται σε κεντρικό σημείο του πάρκου και παρατηρούν τους ανθρώπους γύρω τους και τις δραστηριότητές τους. Παρουσιάζονται στη συνέχεια πίνακες ζωγραφικής γνωστών καλλιτεχνών με θέμα τα πάρκα. Μοιράζονται στους μαθητές, οι οποίοι είναι χωρισμένοι σε μικρές ομάδες χρώματα μαρκαδόροι και χαρτιά Α3 για να ζωγραφίσουν τους δικούς τους πίνακες με θέμα το πάρκο.

Μετά την επίσκεψη - Αναστοχασμός:

Επιστρέφοντας στην τάξη, οι μαθητές/τριες καλούνται να καταγράψουν σε ένα σύντομο κείμενο ή με ζωγραφική «Κάτι πολύ σημαντικό που έμαθαν ή κατάλαβαν στον σημερινό τους περίπατο». Οι καταγραφές παρουσιάζονται στην ολομέλεια.

Η αξιολόγηση της δραστηριότητας γίνεται υπό μορφή ερωτοαποκρίσεων. **Πιθανές ερωτήσεις** που μπορούν να βοηθήσουν στη διαδικασία είναι:

Πως σας φάνηκε η επίσκεψη;

- ✓ *Σας δυσκόλεψε κάτι;*
- ✓ *Θα θέλατε να επαναληφθεί κάτι;*
- ✓ *Μπορείτε να πείτε ένα συναίσθημα που σας προκάλεσε;*
- ✓ *Σας έρχεται στο μυαλό μια εικόνα ή ένας ήχος που σας έκανε εντύπωση κατά την επίσκεψη;*

6η Παιδαγωγική συνάντηση: «Η πόλη (χωριό/γειτονιά) μας μίλησε. Την ακούσαμε;»

Θέμα: Σχεδιασμός δράσης

Σκοπός:

Οι μαθητές/τριες να ενεργοποιηθούν και να συνεργαστούν να ανακαλύψουν τα μεθοδολογικά βήματα ενός σχεδιασμού και να ασκήσουν την κριτική τους σκέψη, αναζητώντας λύσεις και σχεδιάζοντας δράσεις για να αντιμετωπίσουν ένα ζήτημα/πρόβλημα στον τόπο που ζουν.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α' - Γ' Δημοτικού *
- Μαθητές/τριες Δ' - Στ' Δημοτικού

*Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Υλικά:

- Επιφάνεια καταγραφής (χαρτί του μέτρου, πίνακας, χαρτόνι)
- Υλικά καταγραφής (κειμενική, ηχητική, εικαστική)
- Υλικό ΠΡΟΣΩΠΑΚΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Βασικές έννοιες: Συνεργασία, σχεδιασμός δράσεων, αξιολόγηση επιλογών, ανάληψη δράσης.

Στόχοι:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες...

- Να συνδέσουν τα προβλήματα/ζητήματα που εντόπισαν και σχετίζονται με το ενεργειακό αποτύπωμα της πόλης τους με τα πιθανά αίτιά τους.

- Να προτείνουν λύσεις για την επίλυση κάποιου ή κάποιων εξ αυτών
- Να διερευνήσουν τις επιλογές τους και να επιλέξουν κάποια μορφή παρέμβασης.
- Να σχεδιάσουν την παρέμβαση.

Μεθοδολογικές επιλογές:

Δημιουργία συγκεντρωτικού πίνακα, καταιγισμός ιδεών, διαλογική συζήτηση, διερεύνηση, δράση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κριτήρια Επιλογής: Η δημιουργία ενός συγκεντρωτικού πίνακα εισάγει τους/τις μαθητές/τριες στην τρίτη φάση της διαδικασίας «επίλυσης προβλήματος» που είναι η διατύπωση προτάσεων για ανάληψη δράσης, και ο σχεδιασμός της δράσης. Αξιοποιεί τις εμπειρίες και τα συμπεράσματα από τις δραστηριότητες που προηγήθηκαν και διαμορφώνει το πλαίσιο προκειμένου οι συμμετέχοντες, να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, να καλλιεργήσουν την ικανότητά τους να διατυπώνουν επιχειρήματα, να πάρουν αποφάσεις και να διαπιστώσουν ότι τα πρόβλημα και οι λύσεις τους συντίθενται από διαφορετικές παραμέτρους (Φέρμελη, Ρουσομουστακάκη, Χατζηκώστα, & Γκάιτλιχ, Μ 2009).

1η διδακτική ώρα:

Εναρκτήρια δραστηριότητα «Το αποτύπωμα της πόλης μας»

Η δραστηριότητα αυτή αποσκοπεί στο να αποτυπωθούν οι συνθήκες που επικρατούν στον τόπο που ζουν, να συζητηθούν τα πιθανά αίτια που συντελούν στην ύπαρξη ορισμένων προβλημάτων/ζητημάτων και να προταθούν λύσεις για την επίλυσή τους.

1η και 2η διδακτική ώρα:

Κύρια δραστηριότητα: «Ώρα για δράση»

Η δραστηριότητα αυτή θα ολοκληρωθεί σε δύο στάδια. Στην πρώτη φάση, που θα υλοποιηθεί κατά την πρώτη διδακτική ώρα, οι μαθητές/τριες θα εργαστούν σε ομάδες συζητώντας ιδέες για πιθανές παρεμβάσεις και καταλήγοντας σε μια πρόταση που θα εισηγηθούν στην ολομέλεια. Στη δεύτερη φάση, κατά τη 2η διδακτική ώρα, οι προτάσεις θα παρουσιαστούν στην ολομέλεια, θα συζητηθούν και οι μαθητές/τριες θα επιλέξουν μια δράση είτε ακολουθώντας την πρόταση μίας εκ των ομάδων που θα αξιολογήσουν ως επικρατέστερη, είτε συνθέτοντας διαφορετικές προτάσεις σε μία νέα. Η δραστηριότητα θα ολοκληρωθεί με τις ομάδες να αναλαμβάνουν ρόλους για την προετοιμασία και την υλοποίηση της δράσης.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Το αποτύπωμα της πόλης μας»

Ο/Η εκπαιδευτικός προετοιμάζει μια επιφάνεια καταγραφής δημιουργώντας τέσσερις στήλες με τη σήμανση «ΖΗΤΗΜΑ/ΠΡΟΒΛΗΜΑ» στην πρώτη, «ΑΙΤΙΑ» στη δεύτερη, «ΛΥΣΕΙΣ» στην τρίτη και «ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ» στην τέταρτη. Καλεί την ομάδα σε ολομέλεια και καλεί τους/τις μαθητές/τριες να απαντήσουν στην ερώτηση «Με ποιους τρόπους νομίζετε ότι η πόλη μας συμβάλλει στο πρόβλημα του φαινομένου του θερμοκηπίου;» Οι απαντήσεις καταγράφονται στην πρώτη στήλη (2-3 λόγοι για τα μικρότερα παιδιά είναι αρκετοί). Για να συμπληρωθεί η δεύτερη στήλη, ρωτά για κάθε καταγραφή της πρώτης στήλης αν μπορούν να εντοπίσουν κάποιους λόγους στους οποίους οφείλεται το πρόβλημα αυτό (1-2 προτάσεις για τα μικρότερα παιδιά είναι αρκετές) και αν μπορούν να σκεφτούν κάποια/ες λύση/εις, οπότε συμπληρώνεται και η τρίτη στήλη (1-2 προτάσεις για τα μικρότερα παιδιά είναι αρκετές). Μόλις ολοκληρωθούν οι καταγραφές στις τρεις στήλες του πίνακα η ολομέλεια καλείται να επιλέξει ένα πρόβλημα που θεωρεί πολύ σημαντικό και επιθυμεί να κάνει κάτι για την επίλυσή του. Η απόφαση μπορεί να παρθεί με συζήτηση και ανταλλαγή επιχειρημάτων ή και ψηφοφορία.

«Ώρα για δράση»

1η φάση:

Οι μαθητές/τριες συνεργάζονται χωρισμένοι στις ομάδες τους για να σχεδιάσουν και να προτείνουν κάποια δράση για την επίλυση του προβλήματος που αναδείχτηκε ως πιο σημαντικό από την ολομέλεια. Ο/Η συντονιστής/τρια βοηθά την εργασία των ομάδων επισημαίνοντας τους να αναρωτηθούν ποια είναι τα κύρια αίτια του προβλήματος, ποιους θα μπορούσαν να βοηθήσουν στο να λυθεί, τι μπορούν να κάνουν τα ίδια τα παιδιά για το πρόβλημα, τι θα μπορούσαν να κάνουν κάποιιοι άλλοι, κτλ. Ζητά να καταγράψουν τις ιδέες τους όσο πιο ολοκληρωμένα θα μπορούσαν.

2η φάση;

συγκαλείται η ολομέλεια όπου κάθε ομάδα παρουσιάζει την ιδέα της η οποία καταγράφεται στην τέταρτη στήλη του συγκεντρωτικού πίνακα. Οι ιδέες συζητούνται προκειμένου να καταλήξουν σε ένα τελικό σχέδιο δράσης. Εδώ, ο/η συντονιστής/τρια βοηθά την ολομέλεια να εντοπίσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των προτάσεων και την πιθανή διαχείρισή τους. Στο τέλος της διαδικασίας αυτής θα πρέπει η ολομέλεια να καταλήξει σε μια τελική πρόταση για την πιθανή δράση. Για παράδειγμα, αν έχουν εντοπίσει ως σημαντικό ζήτημα/πρόβλημα την εκτεταμένη χρήση κλιματιστικών για δροσισμό και έχουν αναδείξει ως σημαντική αιτία την έλλειψη φυσικής σκιάς μπροστά από τα κτήρια, μπορούν να προτείνουν ως λύσεις την συνεργασία με τον οικείο Δήμο για μια δράση

δενδροφύτευσης ή τη δενδροφύτευση στην αυλή του σχολείου ή την δημιουργία μιας καμπάνιας υπέρ της δενδροφύτευσης στην πόλη. μπορούν να επιλέξουν μία από τις παραπάνω δράσεις ή να τις συνθέσουν σε ενιαία πρόταση. Να πραγματοποιηθεί μια δενδροφύτευση στο σχολείο με τη συνδρομή του οικείου Δήμου και τη συμμετοχή και μελών της τοπικής κοινωνίας όπως γονείς, συμμαθητές, γείτονες.

Κλείσιμο συνάντησης:

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με την αποτύπωση της πρότασης σε επιφάνεια καταγραφής και την κατάταξή της σε στάδια υλοποίησης και δραστηριότητες που πρέπει να ολοκληρωθούν ανά στάδιο. Συνεχίζοντας το πιο πάνω παράδειγμα, θα πρέπει να συμπεριλάβουν ως πιθανές ενέργειες την επικοινωνία με το Δήμο, την προμήθεια των δενδρυλλίων, τον καθορισμό ημερομηνίας, τη δημιουργία προσκλήσεων ή την κοινοποίηση, την εξασφάλιση μέσων, την πραγματοποίηση της δράσης και τη διάχυση.

Μπορούν να ανακεφαλαιώσουν απαντώντας στις πιο κάτω **ενδεικτικές ερωτήσεις**:

- ✓ Ποια προβλήματα εντοπίσαμε στην πόλη μας;
- ✓ Ποιο θεωρήσαμε πιο κατάλληλο για να παρέμβουμε;
- ✓ Γιατί;
- ✓ Ποιες προτάσεις έγιναν;
- ✓ Τι αποφασίσαμε τελικά;
- ✓ Πως θα ολοκληρώσουμε την ιδέα μας;
- ✓ Τι εργασίες πρέπει να γίνουν;

Η αξιολόγηση της συνάντησης προτείνεται να γίνει με τα «Προσωπάκια Συναισθημάτων» όπου κάθε μαθητής/τρια επιλέγοντας ένα από αυτά εξηγεί γιατί το επέλεξε.

7η Παιδαγωγική συνάντηση :«Μαζί μπορούμε»

Θέμα: Ανάληψη δράσης

Σκοπός:

Οι μαθητές/τριες να δραστηριοποιηθούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες να συνεργαστούν και να ασκήσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες αναλαμβάνοντας δράση για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος/ζητήματος και κοινοποιώντας τη.

Ηλικιακή ομάδα

- Μαθητές/τριες Νηπιαγωγείου και Α' - Γ' Δημοτικού*
- Μαθητές/τριες Δ' - Στ' Δημοτικού

Για τους μαθητές/τριες των μικρότερων τάξεων ειδικά όσων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, συστήνεται οι δραστηριότητες να εστιάζουν στη γειτονιά. Αντίθετα, για τους μεγαλύτερους μαθητές, μπορεί να γίνει επέκταση των αναφορών στην πόλη ή χωριό που ζουν, γενικότερα.

Μέγεθος ομάδας: 12-25 μαθητές/τριες

Χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Υλικά:

- Μεγάλη επιφάνεια καταγραφής (χαρτί του μέτρου, χαρτί σεμιναρίου ή πίνακας)
- Επιπλέον, θα χρειαστούν υλικά ανάλογα με τη δράση που σχεδιάζουν.

Βασικές έννοιες: Συνεργασία, επικοινωνία, κοινοποίηση, ενεργοί πολίτες.

Στόχοι:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες...

- Να επιμερίσουν μια εργασία σε μέρη.
- Να εκφράσουν τις επιθυμίες τους και να κάνουν εκτιμήσεις γύρω από τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους.
- Να εμπλακούν ενεργά στην υλοποίηση ενός σχεδιασμού.
- Να συνθέσουν τα μέρη σε ένα οργανωμένο «όλον»
- Να επικοινωνήσουν την πρωτοβουλία τους σε άλλα μέλη της κοινότητας.

Μεθοδολογικές επιλογές:

Διαλογική συζήτηση, εργασία σε ομάδες, βιωματική δραστηριοποίηση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κριτήρια Επιλογής: Η ανάληψη δράσης, κοινοποίηση, η διάχυση και η αξιολόγηση αποτελούν τα τελικά βήματα της μεθόδου «Επίλυσης Προβλήματος». Βασικό στοιχείο στο σχεδιασμό ήταν η πρόθεση να διαμορφωθεί η δυνατότητα κάθε μέλος της ομάδας να εμπλακεί με τον τρόπο που επιθυμεί και στο βαθμό που επιθυμεί δημιουργώντας ένα δημοκρατικό πλαίσιο συμμετοχής όπου η ατομική βούληση συναντά τη συλλογική. Σκοπός είναι οι συμμετέχοντες να βιώσουν την εμπειρία του ενεργού και ελεύθερου πολίτη που

συμμετέχει στις συλλογικές διαδικασίες επιδιώκοντας την επίτευξη ενός στόχου για το «κοινό καλό». Η εμπειρία αυτή αναμένεται να δώσει στους συμμετέχοντες το αίσθημα της επίτευξης και να αποτελέσει παρακαταθήκη για μελλοντικούς σχεδιασμούς.

1η διδακτική ώρα

Εναρκτήρια δραστηριότητα: «Μια δουλειά για τον καθένα»

Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές/τριες καλούνται να αναλάβουν σε ομάδες ή και μόνοι (αναλόγως των απαιτήσεων) την υλοποίηση ενός μέρους του σχεδιασμού και να ορίσουν τα χρονικά όρια ολοκλήρωσης των επιμέρους εργασιών.

2η διδακτική ώρα

Κύρια δραστηριότητα: «Μαζί μπορούμε!»

Στη φάση αυτή οι μαθητές/τριες θα συνθέσουν τις επιμέρους εργασίες τους σε ένα ενιαίο σύνολο, θα πάρουν αποφάσεις για την υλοποίηση και την κοινοποίησή της και θα αποφασίσουν πρωτοβουλίες για τη διάχυσή της στην τοπική κοινωνία.

Η αξιολόγηση θα γίνει μέσω της υλοποίησης της δράσης είτε στον παρόντα χρόνο, είτε στην προγραμματισμένη ημερομηνία.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

«Μια δουλειά για τον καθένα»

Οι μαθητές/τριες συγκεντρώνονται στην ολομέλεια και αναλύουν με τη βοήθεια και του/της εκπαιδευτικού το σχέδιο που εκπόνησαν κατά την 6η Συνάντηση. Συζητούν ποιες εργασίες πρέπει να γίνουν σε κάθε στάδιο υλοποίησης και συγκροτούν ομάδες εργασίας. Επανερχόμενοι στο παράδειγμα της δενδροφύτευσης που περιγράφεται στην 6η Συνάντηση οι μαθητές/τριες θα κληθούν να αποφασίσουν πως και από ποιον/ους θα γίνει η επικοινωνία με τον Δήμο, η προμήθεια των δενδρυλλίων, η προετοιμασία των προσκλήσεων, η κοινοποίηση, η εξασφάλιση μέσων, ο συντονισμός της δράσης και η διάχυση.

Συστήνεται, ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων ο/η εκπαιδευτικός/συντονιστής/τρια να αναλάβει κάποιον ενεργό ρόλο υποστηρίζοντας τις προσπάθειες των μαθητών/τριών. Ανάλογα με τις επιθυμίες κάθε συμμετέχοντα, και τις ανάγκες που προκύπτουν ορίζονται οι ρόλοι και οργανώνονται οι ομάδες (συν)εργασίας.

«Μαζί μπορούμε!»

Στο πρώτο μέρος της δραστηριότητας οι ομάδες εργασίας ολοκληρώνουν το μέρος της εργασίας που ανέλαβαν (πχ επιστολή προς το Δήμο, τηλεφωνική επικοινωνία με εκπρόσωπο του Συλλόγου Γονέων, ηλεκτρονικό μήνυμα στο Δασαρχείο ή κάποια ΜΚΟ,

δημιουργία προσκλήσεων για τις άλλες τάξεις του σχολείου, δημιουργία αφίσας για ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας, δημιουργία ραδιοφωνικού μηνύματος για διάχυση. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στην ολομέλεια οπότε και δρομολογείται η τελική φάση της υλοποίησης.

Αναλόγως της δράσης που έχει σχεδιαστεί, αυτή μπορεί να ολοκληρωθεί είτε εντός της διδακτικής ώρας (πχ. παραγωγή αφίσας και ανάρτησή της σε κεντρικό σημείο εντός του σχολείου, δημιουργία ενός εικαστικού έργου, διαμοιρασμός φυλλαδίων στη σχολική κοινότητα) είτε στην ημερομηνία που έχει καθοριστεί.

Η αξιολόγηση γίνεται μέσω συζήτησης στην ολομέλεια σχετικά με την υλοποίηση της δράσης, την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της στην προσπάθεια παρέμβασης στο ζήτημα/πρόβλημα, τα συναισθήματα που αισθάνονται ύστερα από την ολοκλήρωση της κοινής προσπάθειας, αλλά και τα δυνατά όπως και τα αδύναμα σημεία της προσπάθειάς τους,

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΠΗΓΕΣ:

Φέρμελη, Γ. (2007) *Μαθαίνω για τα Δάση. Περιβαλλοντικό Μονοπάτι*. Αθήνα,: Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης

Φέρμελη, Γ., Ρουσομουστακάκη, Μ., Χατζηκώστα, Κ., & Γκάιτλιχ, Μ. (2009) *Οδηγός Ανάπτυξης Διαθεματικών Δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: ΠΙ-ΥΠΕΠΘ.

ΥΠΑΙΘ-ΙΕΠ (2014). *Πρόγραμμα Σπουδών: Επιστημονικό Πεδίο: Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/Τάξη/επίπεδο εκπαίδευσης: Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Νηπιαγωγείο, Α΄-ΣΤ΄ Δημοτικού, Α΄-Γ΄ Γυμνασίου*. Ημερομηνία ανάκτησης: 20-10-2017.
<http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1940>

Σπυροπούλου Κατσάνη, Δ., Κοσκολού, Α., Μίτσης, Π., Παυλικάκης, Γ., Φέρμελη, Γ. (2014). *Οδηγός εφαρμογής του Προγράμματος Σπουδών: «Περιβάλλον και εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη»*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ημερομηνία ανάκτησης: 27-10-2017.
<http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1855>

UNRIC, Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης: Επιστολή προς Μαθητές. Ημερομηνία ανάκτησης: 20-10-2017.

https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=36&Itemid=71

Sustainability for All

<https://www.activesustainability.com/>

<https://www.activesustainability.com/media/44333/benefits-trees-cities.jpg>

Ακολουθεί υποστηρικτικό υλικό με Φύλλα εργασίας, Φωτογραφικό υλικό και εικόνες, Παρουσιάσεις, οργανωμένο ανά Παιδαγωγική Συνάντηση.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ANOIEH

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

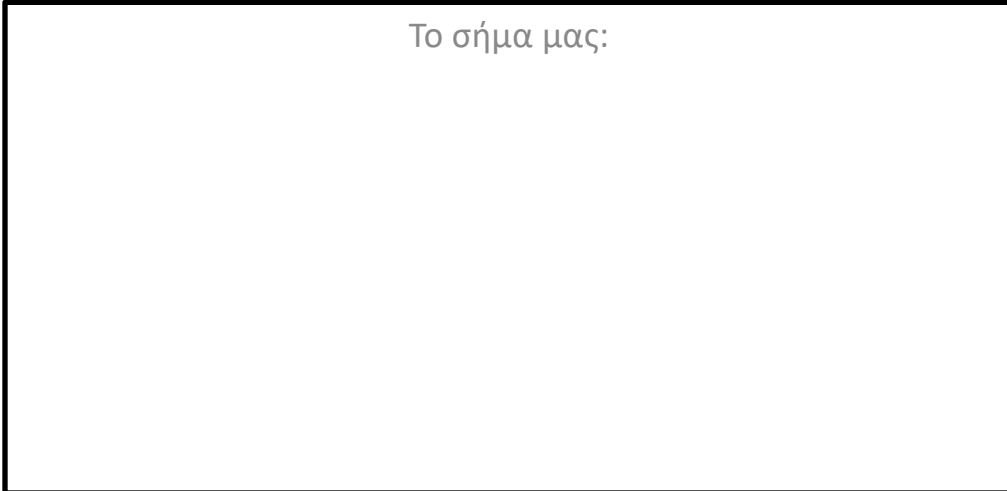
The image features a soft, out-of-focus background of warm autumn colors, primarily yellows and oranges. Scattered throughout the scene are numerous maple leaves in various stages of fall, with colors ranging from bright yellow to deep red and purple. The leaves are positioned at the corners and along the bottom edge, with some appearing to be in motion, falling from the top. The overall atmosphere is peaceful and seasonal.

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Λεγόμαστε: _____

Το σήμα μας:

Τα μέλη της ομάδας είναι: _____

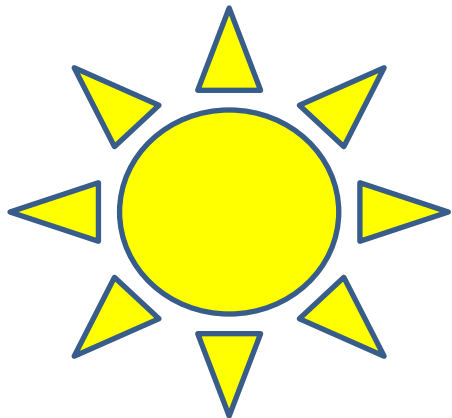
Παρατηρήσεις:

Στόχος μας είναι:

Θεωρούμε σημαντικό να....

Υπογραφή

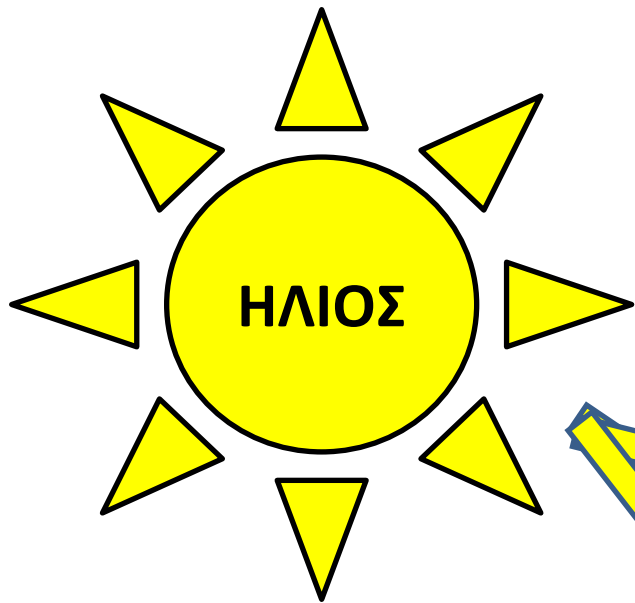
ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ
ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ....
ΤΟ ΑΚΟΥΜΕ ΣΥΧΝΑ....
ΤΙ ΕΝΝΟΟΥΜΕ;

A photograph of a dense forest with sunlight filtering through the trees, creating a dappled light effect on the ground and foliage. The text is overlaid in white on the center of the image.

1^ο ΜΕΡΟΣ

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ
ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΜΕ
ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Οι ακτίνες του ήλιου φτάνουν στη γη ως ηλιακή ακτινοβολία

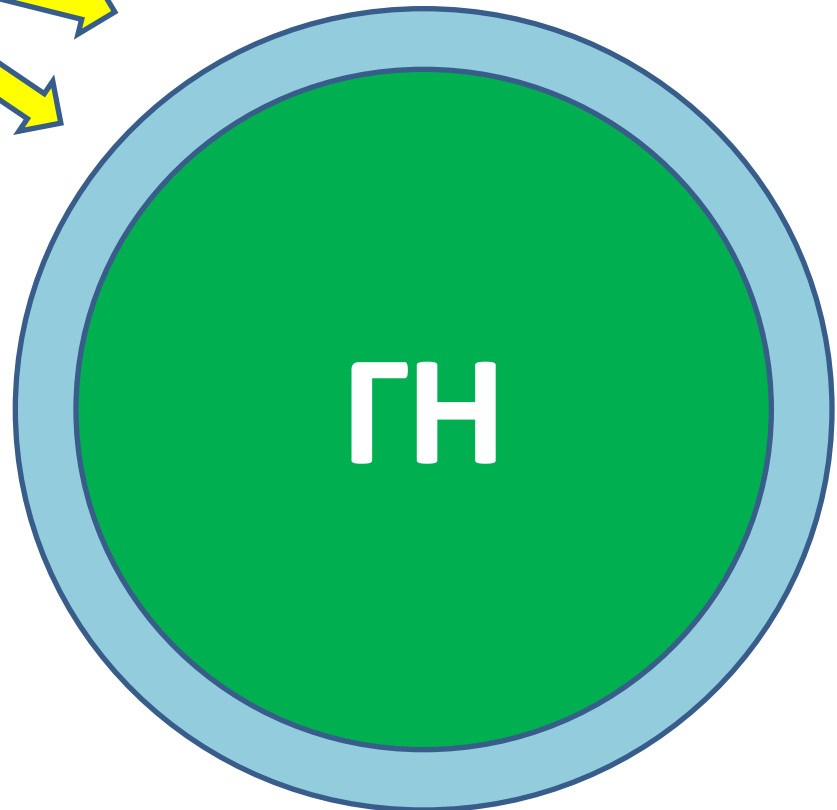
Η ακτινοβολία αυτή είναι πολύ σημαντική. Χάρη σε αυτήν, η Γη μας έχει την κατάλληλη θερμοκρασία για να φιλοξενεί τη ζωή.

ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ

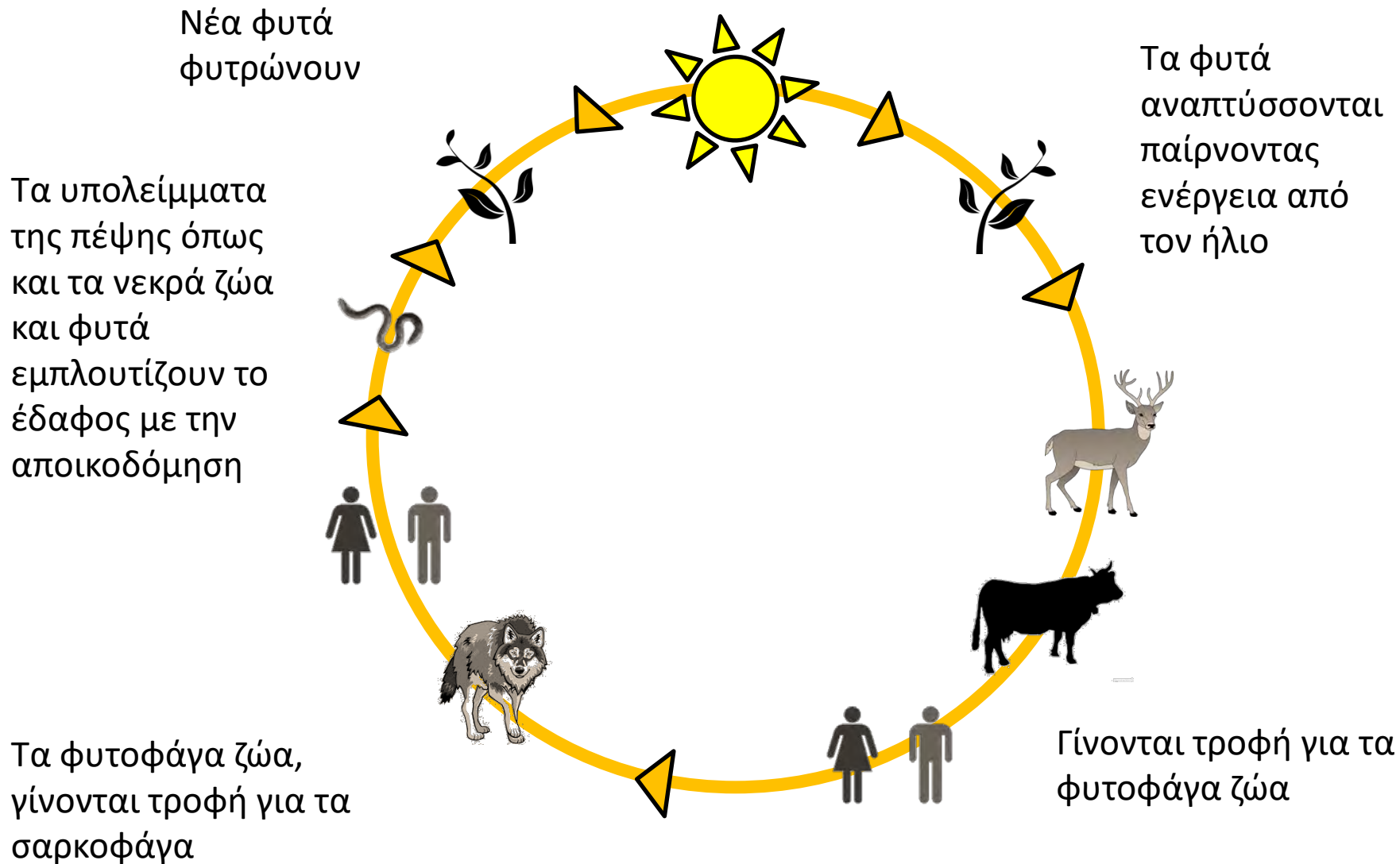
Η ζωή πάνω στη γη χρειάζεται την ακτινοβολία για να δημιουργηθεί και να συντηρηθεί.

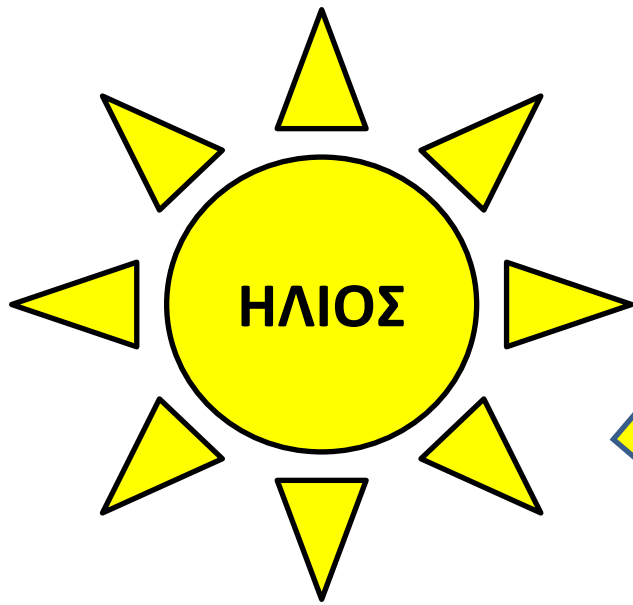
Τα φυτά, χρησιμοποιούν την ηλιακή ακτινοβολία για να δημιουργήσουν την τροφή τους και να αναπτυχθούν.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

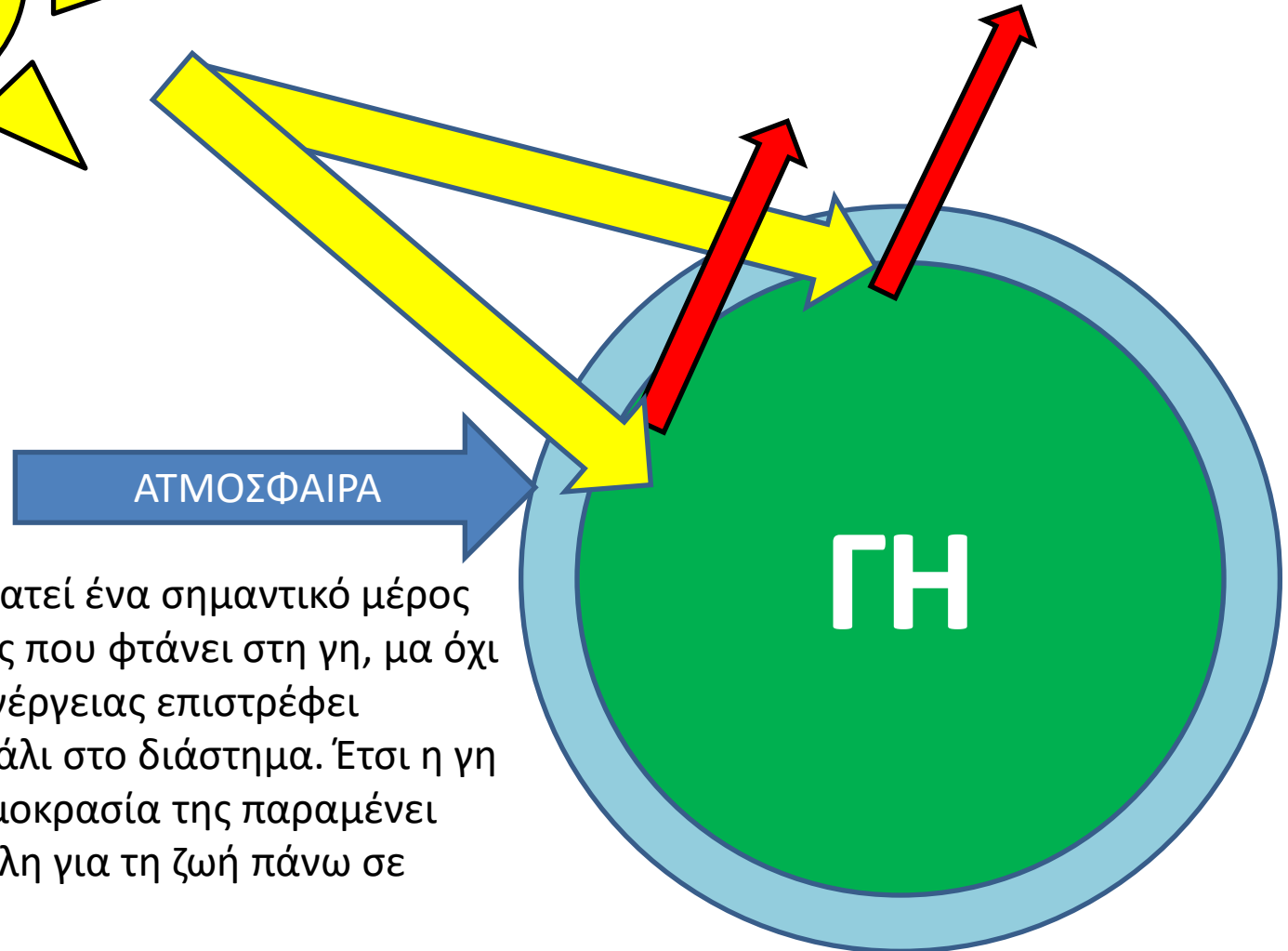

Έτσι, χάρη στην ηλιακή ακτινοβολία συντηρείται ο κύκλος της ζωής.

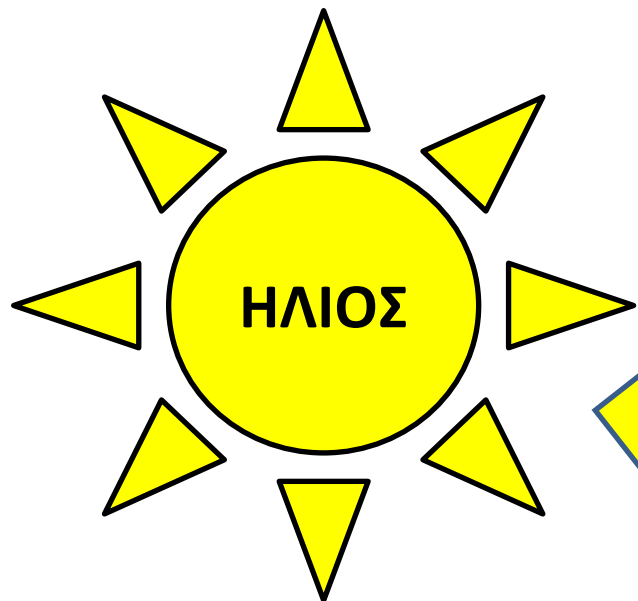

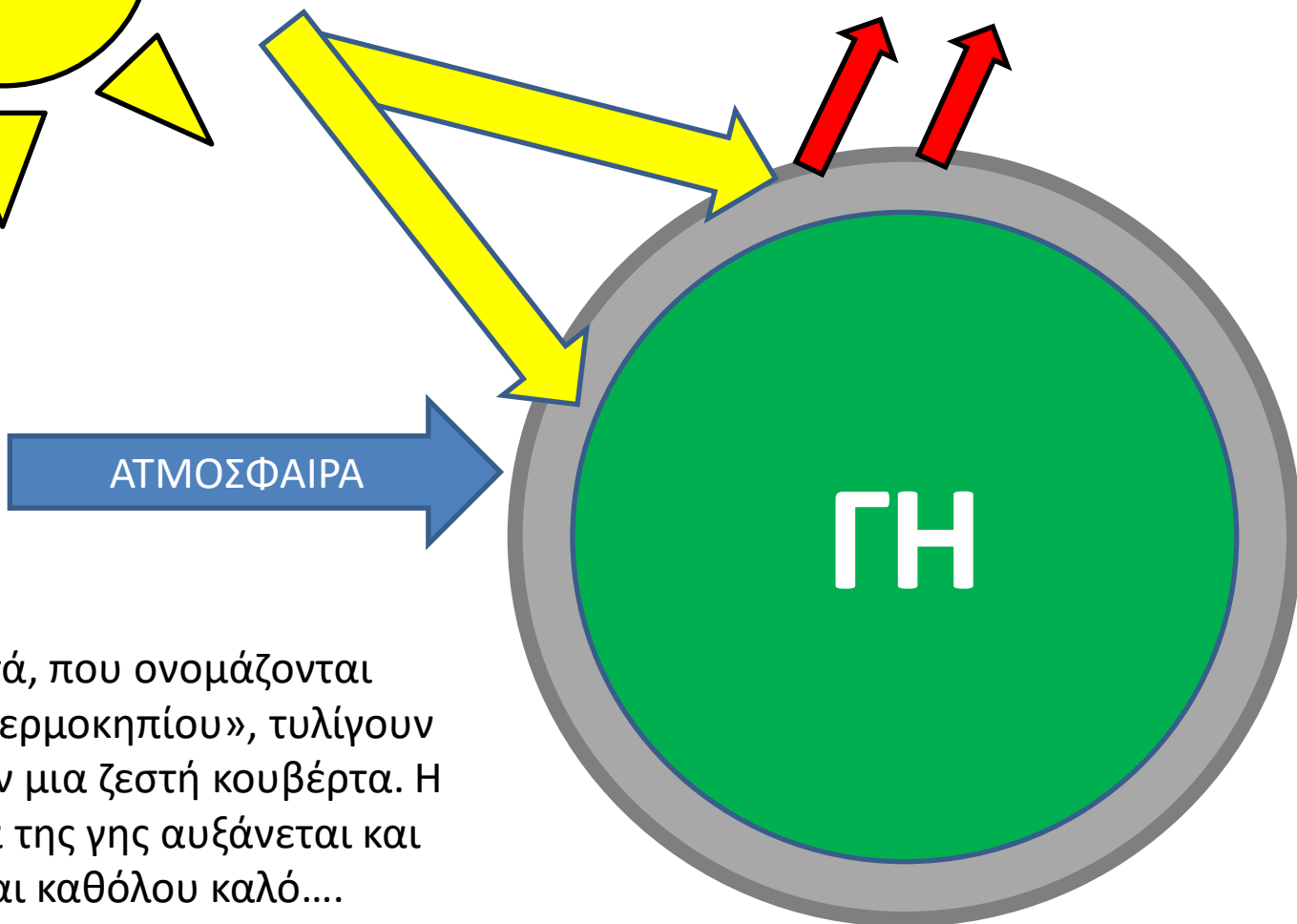
Για να συμβούν όμως όλα αυτά, σημαντικό ρόλο παίζει και η ατμόσφαιρα που περιβάλλει τη γη. Είναι ένα στρώμα από διάφορα αέρια με διαφορετικές ονομασίες όπως, οξυγόνο, υδρογόνο, διοξείδιο του άνθρακα, όζον, άζωτο, μεθάνιο και άλλα.

Η ατμόσφαιρα συγκρατεί ένα σημαντικό μέρος της ηλιακής ενέργειας που φτάνει στη γη, μα όχι όλο. Ένα μέρος της ενέργειας επιστρέφει (αντανακλάται) και πάλι στο διάστημα. Έτσι η γη δροσίζεται και η θερμοκρασία της παραμένει σταθερή και κατάλληλη για τη ζωή πάνω σε αυτήν.

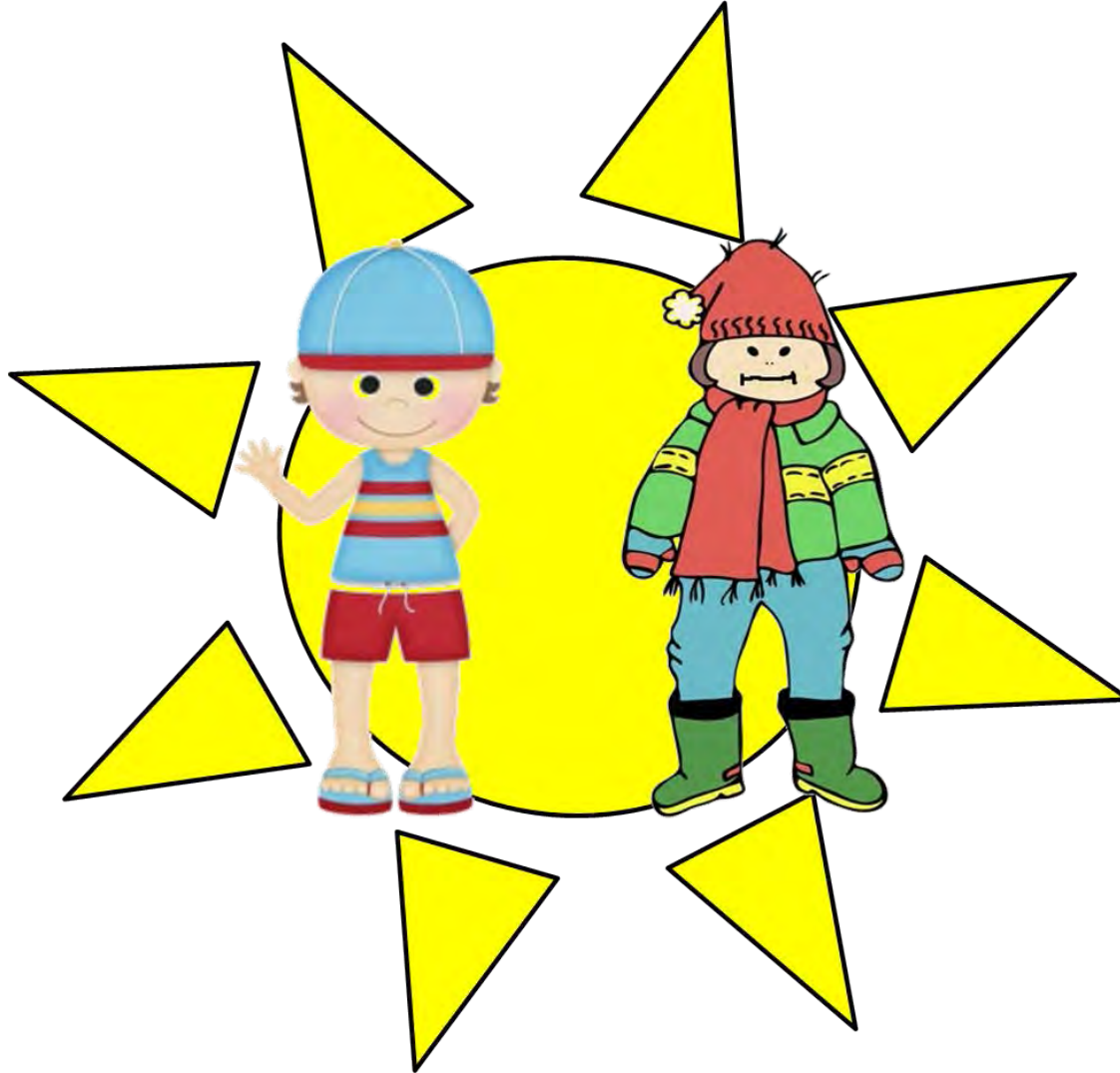

Τα τελευταία χρόνια όμως, η ατμόσφαιρα άλλαξε. Μερικά αέρια της ατμόσφαιρας αυξήθηκαν πολύ. Έτσι, στο διάστημα επιστρέφει (αντανακλάται) λιγότερη ενέργεια. Η ενέργεια που παγιδεύεται στη γη ζεσταίνει τον πλανήτη μα όλο και πιο πολύ.

Τα αέρια αυτά, που ονομάζονται «αέρια του θερμοκηπίου», τυλίγουν τη γη μας σαν μια ζεστή κουβέρτα. Η θερμοκρασία της γης αυξάνεται και αυτό δεν είναι καθόλου καλό....

Σκεφτείτε πως θα νοιώθατε εσείς αν μια καλοκαιρινή ημέρα αντί για το δροσερό σας μπλουζάκι σας έντυνε κάποιος με ένα χοντρό μπουφάν;

A globe of the Earth is the central focus, held gently by several children's hands. The children are wearing colorful clothing, including a red and white plaid shirt and a yellow dress. The background is a soft-focus green field. The text is overlaid on the globe in a bold, dark blue font.

2° ΜΕΡΟΣ

**ΛΙΓΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ
ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ
ΜΑΣ ΑΦΟΡΑ;**

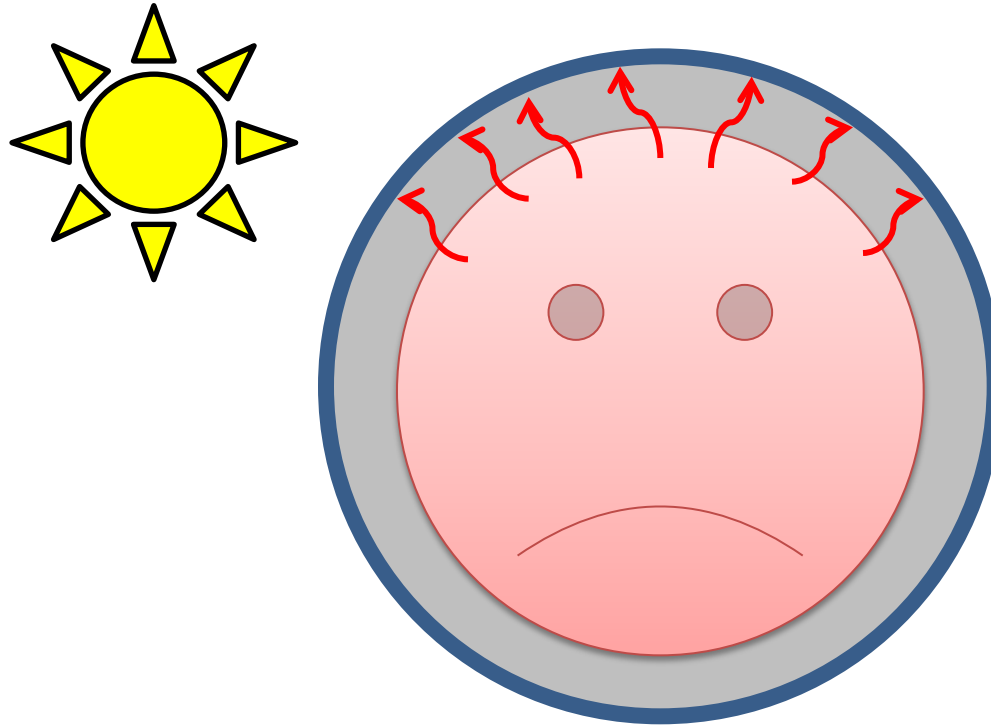
Γιατί όμως αυξήθηκαν τα «αέρια του θερμοκηπίου»;
Ο πιο σημαντικός λόγος είναι οι ανθρώπινες δραστηριότητες.

Το πιο σημαντικό αέριο του θερμοκηπίου σήμερα, είναι το **ΔΙΟΞΕΙΔΙΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ** (Co2), ένα αέριο που παράγεται όποτε χρησιμοποιούμε πετρέλαιο, βενζίνη, η κάρβουνο για να μετακινηθούμε, να ζεσταθούμε ή να παράξουμε ηλεκτρική ενέργεια και όταν καίγεται το ξύλο και άλλα υλικά.

Πολλές καθημερινές μας συνήθειες συμβάλλουν στην αύξηση του Co2.
Μπορείς να σκεφτείς κάποιες;

Τι θα συμβεί όμως στη γη μας αν ζεσταθεί περισσότερο από όσο χρειάζεται;

Δώσε τις δικές σου απαντήσεις, και σύγκρινέ τες με τη σελίδα που ακολουθεί

Η αλλαγή αυτή μπορεί να αλλάξει τις ισορροπίες στον πλανήτη μας.

- Οι πάγοι στους πόλους θα αρχίσουν να λιώνουν
- Οι βροχές σε μερικές περιοχές θα αυξηθούν.
- Αντίθετα, σε άλλα μέρη θα υπάρχει ζέστη και ξηρασία.
- Σε μερικά μέρη της γης θα ξεσπούν θύελλες και καταιγίδες.
- Σε κάποιες περιοχές ζώα και φυτά θα εξαφανιστούν.
- Ίσως να είναι δύσκολο να καλλιεργούμε την τροφή μας.
- Οι θάλασσες θα ζεσταθούν και θα αλλάξει η ζωή στους ωκεανούς.
- Οι άνθρωποι θα μεταναστεύουν καθώς σε μερικά μέρη θα είναι δύσκολο να ζήσουν.

Και μετά ;;;;

Το ξέρεις ότι...

Ένας τρόπος να μειώσουμε το CO_2 από την ατμόσφαιρα είναι να χρησιμοποιούμε, αντί για πετρέλαιο και άλλα ορυκτά καύσιμα ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

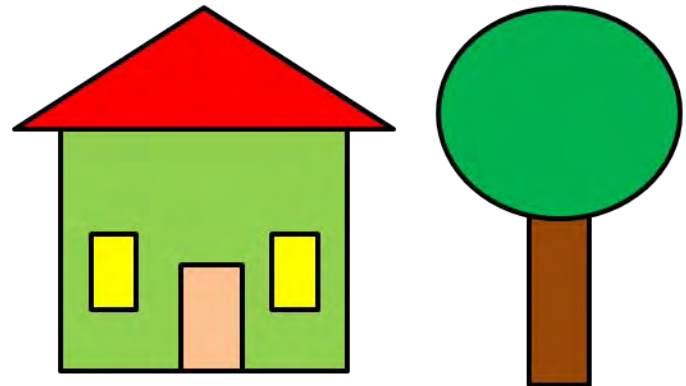
ΑΠΟ ΤΟΝ ΗΛΙΟ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Και να χτίζουμε οικοδομές που δεν χρειάζονται πολύ ενέργεια για να δροσιστούν, για να φωτιστούν ή για να ζεσταθούν. Πως είναι ένα τέτοιο κτήριο;

Το ξέρεις ότι...

Ένας άλλος τρόπος να μειώσουμε το CO_2 από την ατμόσφαιρα είναι φυτεύοντας δέντρα και προστατεύοντας τα δάση;

Πόσο «πράσινο» έχει ο τόπος που ζεις;

Μπορείς να κοιτάξεις έναν χάρτη για να το ανακαλύψεις!

Περισσότερες πληροφορίες για το θέμα αυτό μπορείς να ανακαλύψεις και εδώ:

ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ

Για τα μεγαλύτερα παιδιά

Πράσινη ενέργεια και Κλιματική αλλαγή <http://photodentro.edu.gr/video/r/8522/306>

Για τα πιο μικρά παιδιά

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/2782>

Τι θα έλεγες τώρα για τον τόπο που ζεις;

Μπορεί να αλλάξει κάτι;

Φύλλο καταγραφής
«Η ΠΟΛΗ ΜΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ»

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Κεραμοσκεπές.....
Ταράτσες.....
Τέντες.....
Φυσική σκίαση.....
Ηλιακοί θερμοσίφωνες.....
Ηλιακά πάνελ.....
Μεγάλα παράθυρα.....
Αίθρια.....
Κλιματιστικά

Καμινάδες καλοριφέρ.....
Καμινάδες τζακιών.....
Σόμπες

Σύνδεση με φυσικό αέριο.....
Άλλο.
.....

ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Αυτοκίνητα.....
Λεωφορεία.....
Μετρό/τραμ.....
Τρόλεϊ.....
Ταξί.....
Μηχανές.....
Ποδήλατα.....
Ηλ. Πατίνια.....
Σχολικά.....
Μικρά επιβατηγά.....
Τετρακίνητα.....
Φορτηγά.....
Άλλο.....
.....
.....

Φύλλο εργασίας: Μέσα μεταφοράς στην πόλη.

A) Φάση Εντοπισμός: Συμπληρώστε στα κουτάκια πόσα από τα παρακάτω παρατηρήσατε.

B) Φάση Αξιολόγηση: Κλείστε σε γκρι κύκλο όσα πιστεύετε ότι εκπέμπουν καυσαέρια και σε γαλάζιο όσα δεν εκπέμπουν

The worksheet contains 12 line drawings of transport modes, each with a square box for counting observations:

- Truck: 1 box above, 1 box to the left.
- Pickup truck: 1 box above, 1 box to the right.
- Bicycle: 1 box above, 1 box to the right.
- Trolleybus: 1 box above.
- Car: 1 box to the left.
- Scooter: 1 box above, 1 box to the right.
- Motorcycle: 1 box above, 1 box to the right.
- Train: 1 box above.
- Bus: 1 box to the left, 1 box above.
- Van: 1 box above, 1 box to the right.
- Taxi: 1 box above, 1 box to the right.
- SUV: 1 box above.

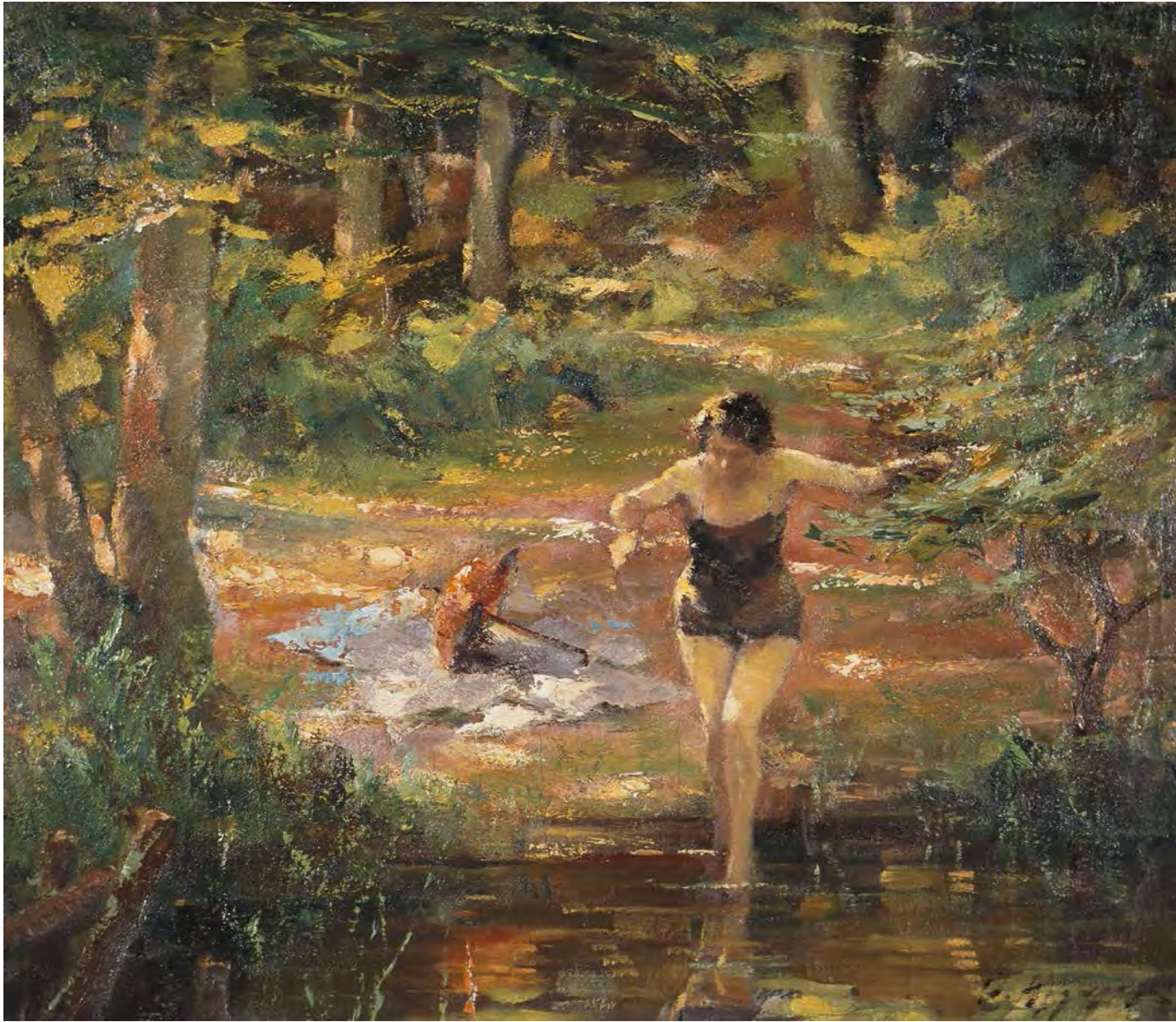

**ΠΑΡΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ
ΣΕ ΕΡΓΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ**

Vincent van Gogh (1853 - 1890), Saint-Rémy-de-Provence, September 1889

Van Gogh Museum, Amsterdam (Vincent van Gogh Foundation)

Αργυρός Συμβέρτος Λουόμενη Εθνική Πινακοθήκη
<https://www.nationalgallery.gr/el/sulloges/collection/sulloges/louomeni-2.html>

Vincent van Gogh (1853 - 1890), Auvers-sur-Oise, July 1890

Van Gogh Museum, Amsterdam (Vincent van Gogh Foundation)

Reading

Berthe_Morisot READING1873 <https://www.clevelandart.org/art/1950.89>

John Rogers Cox Gray and Gold (1942) <https://www.clevelandart.org/art/>

Monet Boulevard Saint-Denis, Argenteuil, in Winter, 1875 Museum of fine art Boston

Vincent Van Gogh - The Complete Works

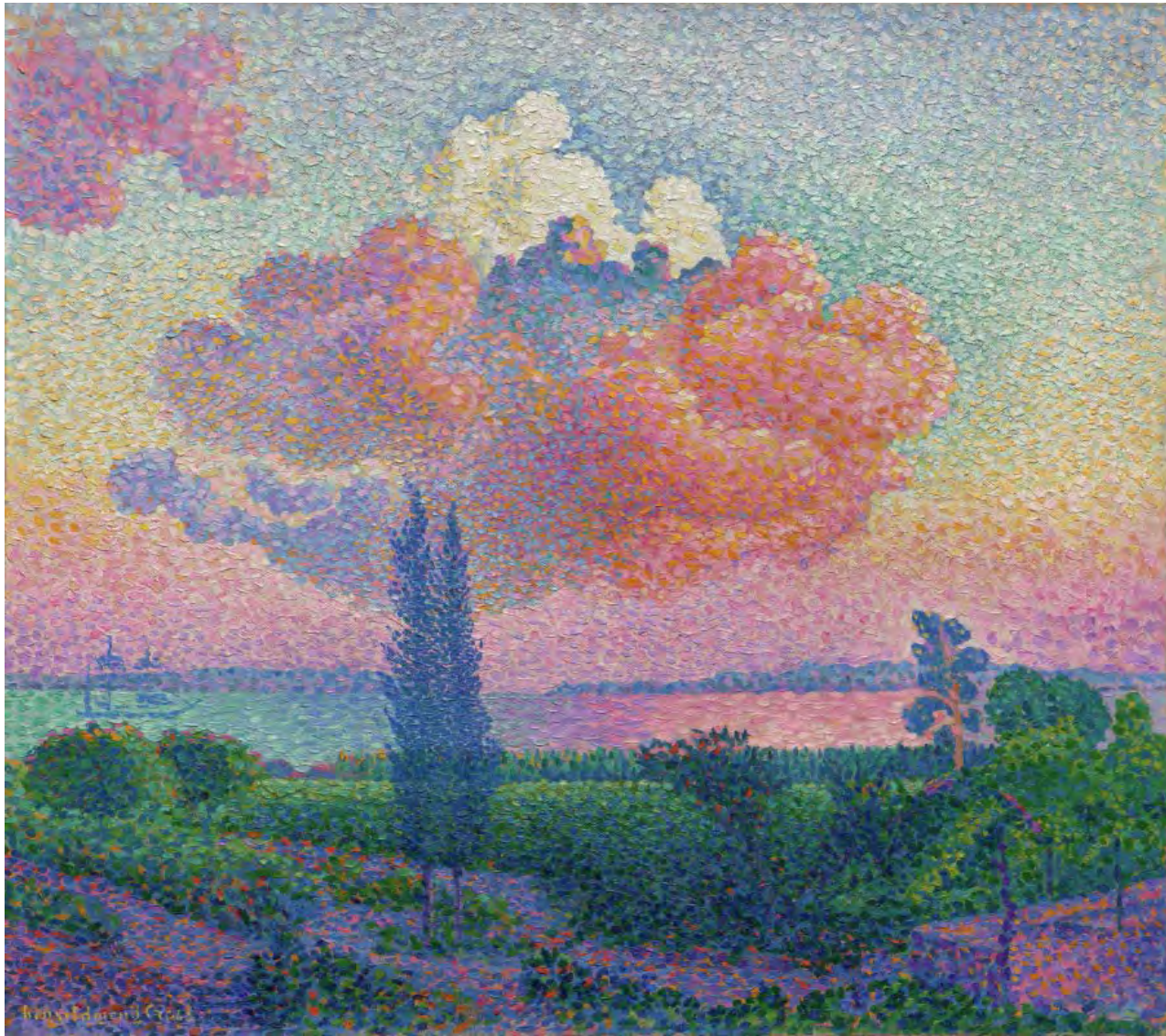

courtesy of www.vincent-van-gogh-gallery.org

Georges Seurat A Sunday on La Grande Jatte — 1884

<https://www.artic.edu/artworks/27992/a-sunday-on-la-grande-jatte-1884>

The Pink Cloud, c. 1896. Henri-Edmond Cross (French, 1856-1910) The Cleveland Museum of Art

<https://www.nationalgallery.gr/el/zographikh-monimi-ekthesi/painter/ablihos-georgios.html>

Άβλιχος Γεώργιος Κοπέλα στο παράθυρο 1877 Εθνική Πινακοθήκη

Ludolf Backhuysen

1695 Christ in the Storm on the Sea of Galilee

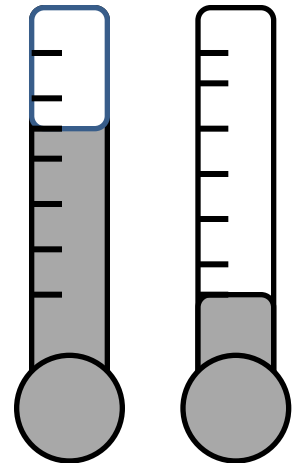
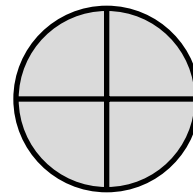
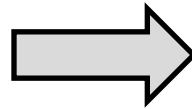
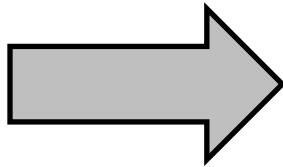
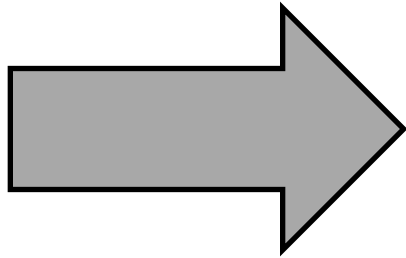
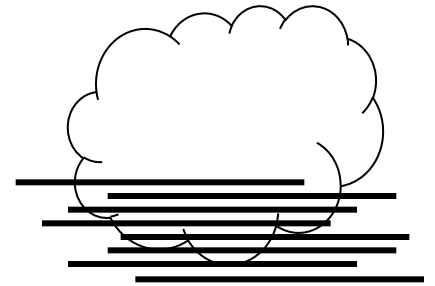
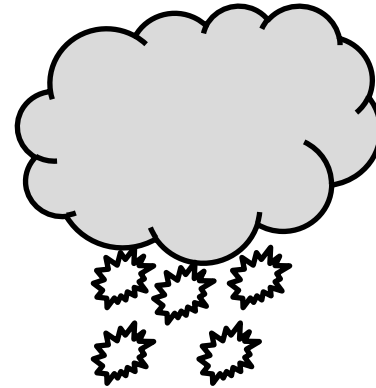
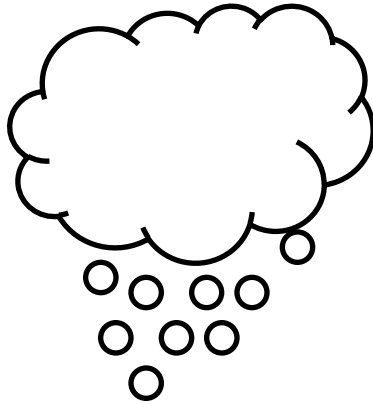
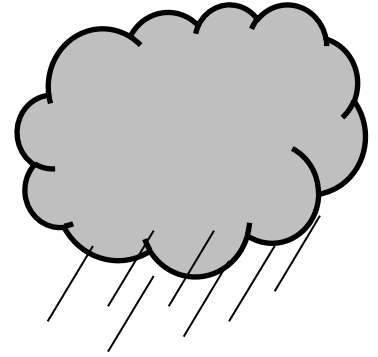
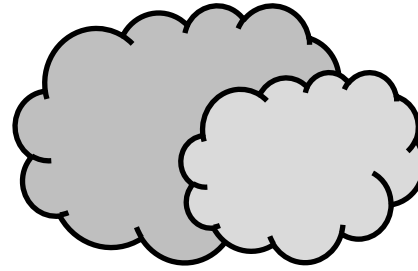
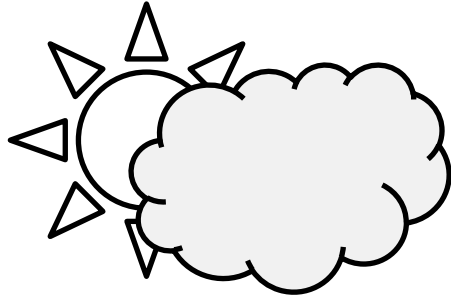
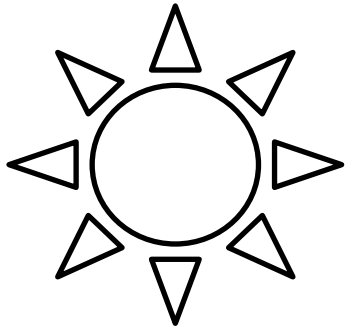
<https://useum.org/artwork/Christ-in-the-Storm-on-the-Sea-of-Galilee-Ludolf-Backhuysen-1695>

Αργυρός Ουμβέρτος Κοντά στο παράθυρο 1926 Εθνική Πινακοθήκη
https://www.nationalgallery.gr/images/paintings/61164_2000_2000.jpg

Album des peintres-graveurs: The Laundry Maid, 1896. Pierre Bonnard (French, 1867-1947) The Cleveland Museum of Art

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ (ΦΕ 2).....

Οι άνθρωποι

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σήμερα στην πόλη
μου
έχει πολύ κρύο

Γύρω μου βλέπω

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Λυπάμαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ανησυχώ μήπως

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Χαίρομαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ (ΦΕ 3).....

Οι άνθρωποι

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σήμερα στην πόλη
μου
έχει πολύ ζέστη

Γύρω μου βλέπω

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Λυπάμαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ανησυχώ μήπως

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Χαίρομαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ (ΦΕ 2).....

Οι άνθρωποι

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σήμερα στην πόλη
μου
φυσάει δυνατά

Γύρω μου βλέπω

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Λυπάμαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ανησυχώ μήπως

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Χαίρομαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ (ΦΕ 4).....

Οι άνθρωποι

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σήμερα στην πόλη
μου
βρέχει δυνατά

Γύρω μου βλέπω

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Λυπάμαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ανησυχώ μήπως

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Χαίρομαι γιατί

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΠΡΟΣΩΠΑΚΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

«ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ – ΘΗΣΑΥΡΟΣ»

Παρέχει τροφή
Στους αστικούς κήπους μπορούν να καλλιεργηθούν καρποφόρα δέντρα και οι καρποί τους να αξιοποιηθούν με πολλούς τρόπους

Αποτελεί καταφύγιο της βιοποικιλότητας
Πολλά είδη έμβιων όντων, πουλιά, μικρά θηλαστικά, έντομα και ερπετά μπορούν να ζήσουν πάνω σε αυτό και γύρω από αυτό

Δροσίζει τους δρόμους
Ένας ασφαλτοστρωμένος δρόμος που περιστοιχίζεται από δέντρα μπορεί να έχει από 2 έως και 8 βαθμούς Κελσίου χαμηλότερη θερμοκρασία

[Tree vector created by upklyak - www.freepik.com](https://www.freepik.com/vectors/tree)

Εξοικονομεί νερό
Με τη σκιά του καθυστερεί την εξάτμιση και βοηθά στο να εμπλουτίζεται ο υδροφόρος ορίζοντας και να απαιτούνται λιγότερα ποτίσματα

Αναβαθμίζει τον περιβάλλοντα χώρο
με ευνοϊκές συνέπειες και στην αξία των ακινήτων

Καθαρίζει την πόλη μειώνοντας την ατμοσφαιρική ρύπανση
Ένα δέντρο μπορεί να μετατρέψει σε Οξυγόνο έως και 150 κιλά Διοξειδίου του Άνθρακα

Με τις ρίζες του αποστραγγίζει τα εδάφη
Η πόλη εξοικονομεί χρήματα που θα δαπανούσε σε έργα απορροής των υδάτων

Προσφέρει σκιά, χαρά και ανακούφιση στους κατοίκους.

ΚΑΡΤΕΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗΣ

Ενδεικτικές φωτογραφίες για αξιοποίησή
τους στο παιχνίδι

«Το νερό...νεράκι»

Ανάλογα με τις ανάγκες, τον τόπο που υλοποιείται το πρόγραμμα και τις ανάγκες της ομάδας συνίσταται η αξιοποίηση φωτογραφικού υλικού που μπορείτε να δημιουργήσετε με εικόνες από την περιοχή όπου ζείτε ή με εικόνες από το διαδίκτυο

